

Talousarvio 2020 ja taloussuunnitelma 2021-2022

Sisällysluettelo

1. JOHDANTO	4
1.1. KUNNANJOHTAJAN KATSAUS VUOTEEN 2020	4
1.2. KUNTASTRATEGIA	6
1.3. ORGANISAATORAKENNE	8
1.4. TALOUSSUUNNITTELUA KOSKEVAT SÄÄNNÖKSET.....	8
2. TALOUSARVION YLEISPERUSTEET	9
2.1. SUUNNITTELUPERUSTEET JA KEHITYSNÄKYMÄT	9
2.2. HYVINVOINNIN EDISTÄMINEN.....	12
2.3. KONSERNIJOHDOLLE JA TYTÄRYHTEISÖEDUSTAJILLE ASETETUT TAVOITTEET	13
3. KÄYTTÖTALOUSOSA	14
3.1. TOIMINTAKULUJEN JAKAUTUMINEN.....	14
4. ELINKEINOPROSESSI	15
4.1. ELINVOIMAPALVELUT.....	15
4.1.1. <i>Elinvoimapalveluiden käyttötalouden määräraha</i>	15
4.1.2. <i>Utajärven Yrityspuisto Oy</i>	16
4.1.3. <i>Humanpolis Oy</i>	17
4.1.4. <i>Elinvoimapalveluiden toiminnalliset tavoitteet</i>	17
4.2. ELINYMPÄRISTÖPALVELUT	21
4.2.1. <i>Elinympäristöpalveluiden toiminnalliset tavoitteet</i>	22
4.2.2. <i>Asunto-osakeyhtiöt</i>	29
5. HYVINVOINTIPROSESSI	30
5.1. HYVINVOINTIPALVELUT	30
5.1.1. <i>Hyvinvointipalveluiden käyttötalouden määrärahat</i>	31
5.1.2. <i>Hyvinvointipalveluiden toiminnalliset tavoitteet</i>	31
KUNTAYHTYMÄN JOHTAJAN KATSAUS.....	33
<i>Talousarvio ja sen kohdentaminen vuodelle 2020</i>	35
<i>Palvelualueiden yhteiset tavoitteet</i>	36
5.2. SIVISTYSPALVELUT.....	37
5.2.1. <i>Sivistyspalveluiden käyttötalouden määrärahat</i>	37
5.2.2. <i>Sivistyspalveluiden määrärahojen jakautuminen</i>	37
5.2.3. <i>Sivistyspalveluiden toiminnalliset tavoitteet</i>	38
6. HALLINTO- JA TUKIPALVELUPROSESSI	40
6.1. HALLINTO- JA TUKIPALVELUIDEN KÄYTTÖTALouden MÄÄRÄRAHAT	41
6.2. HALLINTO – JA TUKIPALVELUIDEN TOIMINNALLISET TAVOITTEET.....	41
6.3. HENKILÖSTÖSUUNNITELMA.....	45

6.4. HENKILÖSTÖ	45
7. TULOSLASKELMAOSA	47
7.1. TULOSLASKELMAOSAN TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT	48
8. INVESTOINTIOSA	50
9. RAHOITUSOSA.....	51
9.1. RAHOITUSOSAN TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT	52
10. TALOUSARVION SITOVUUS	53
11. MUUN TASEYKSIKÖN KÄYTTÖTALOUSOSA JA SUUNNITELMA.....	54
11.1. MUUN TASEYKSIKÖN TOIMINNALLISET TAVOITTEET JA SUUNNITELMA	55

1. JOHDANTO

1.1. Kunnanjohtajan katsaus vuoteen 2020

Pääministeri Rinteen hallituksen ohjelman talouspolitiikan päämääränä on hyvinvoinnin lisääminen. Tällä tarkoitetaan ekologisesti ja sosiaalisesti kestävästä talouskasvusta, korkeasta työllisyydestä ja kestävästä julkisesta taloudesta. Hallituskauden keskeiset talouspolitiikan tavoitteet ovat talouden tasapaino vuonna 2023 ja julkisen velan suhde BKT:hen aleneminen. Lisäksi työllisyysasteen nosto 75 prosenttiin ja työllisten määrä vahvistuminen ovat keskiössä. Myös eriarvoisuuden ja tuloerojen väheneminen sekä Suomen hiilineutraaliuustavoite vuoteen 2023 mennessä ohjaavat valmistelua.

Lähivuosien talouspolitiikan suunnittelua varjostavat kuitenkin tiedot kansainvälisen talouden ja erityisesti euroalueen ja muiden kehittyvien talouksien kasvun hidastumisesta. Myös Suomen talouskasvu vaimenee, vaikka julkisen talouden suunnitelman perustana oleva kokonaistaloudellinen ennuste ei sisällä taantumaa. Talouskehitykseen kohdistuvat riskit ja epävarmuus ovat kuitenkin kasvaneet edelleen (Valtiovarainministeriö, Julkisen talouden suunnitelma vuosille 2020-2023).

Utajärven kunnan talous on ollut useita vuosia ylijäämäinen ja puskuriakin on saatu kerättyä. Menokehitys on toimintakatteen perusteella ollut edelleen maltillista. Talouden pitäminen ylijäämäisenä teettää kunnassa kovasti työtä jatkossa toimintaympäristö- ja tulopohjaasteiden keskellä.

Kunnan ensi vuoden talousarvioon sisältyy suuria haasteita. Käyttötalouden olemme saaneet puristetuksi tiukaksi ja siinä on vain vähän liikkumavaraa. Myös investointien määrän suhteen olemme tilanteessa, jossa investointien määrää tulee tarkoin harkita. Samanaikaisesti tämän realistisen lähtökohdan kanssa meidän tulee tehdä myös lisäponnistuksia saadaksemme strategian mukaisesti kunnan väestömäärää kasvatettua, väestörakennetta eheytytyksi, luotua lisää työpaikkoja ja voidaksemme pitää yllä kunnan veto- ja pitovoimaa. Yhtälö on erittäin haasteellinen taloussuunnittelun ja talouden toteutuksen osalta. Kunnassa olemme päätyneet rakentamaan talousarvion kokonaisraamin kautta tuoden siihen selkeästi oman lisäosan myös strategisille kehittämisosioille osana käyttötalousarviota. Lisäksi kunnassa on meneillään organisaatiouudistus ja kunnassa on toteutettu talouden toiminnallinen tasapainottamistyö, joiden kautta on saatu poikkitoiminnallisuutta, toiminnanmuutoksia ja taloushyötyjä jo vuoden 2020 talousarvioon.

Ensi vuonna etenemme uuden strategian mukaisesti toimenpideohjelmassa esitettyjen valtuuston hyväksymien toimenpiteiden mukaisesti. Käynnistämme uusina toimenpiteinä mm. nykyisen terveysaseman uudisrakentamisen nykyisen kiinteistön ollessa elinkaarensa loppuvaiheessa, liikuntahallin peruskorjaussuunnittelun, vuokra-asumisen tuotannon tarkastelutyön sekä otamme koulurakennuksen vanhanpuolen lähivuosien investointilistalle tarkempaan tarkasteluun. Tämän lisäksi vahvistamme edelleen kuntabrändiä, strategisia kehittämishankkeita, Oulujokilaakson kuntien kuntayhteistyötä mm. elinympäristöpalveluiden järjestämiskysymyksissä sekä matkailun edistämisessä. Lisäksi kehitämme Yrityspuisto Oy:n kautta edelleen kunnan omaa ja alueellista elinkeinoelämää monipuolisesti kehitysyritysten toimintaperiaatteiden mukaisesti yhdessä yrittäjien, alueen kuntien ja Humanpolis Oy:n kanssa.

Kunnan toimintaan ja toimintaedellytyksiin vaikuttavat monet ulkopuoliset ja myös omat sisäiset asiat. On muistettava, että kunta voi itse vaikuttaa tulevaisuuden suuntaan oman strategiansa kautta. Utajärvellä näyttää nyt olevan myönteistä muutosta mm. oppilaiden määrän ollessa ennustetta suurempi tämän syksyn osalta. Lisäksi kunnan houkuttavuudessa on myös ollut myönteistä kehitystä, joka on ilmennyt mm.

suurina työnhakijamäärinä kunnassa avoinna olleisiin tehtäviin ja Mustikkakankaan teollisuusalueen laajenemistarpeena. Tämä kertoo, että kunnassa tehdyt strategiset linjaukset ovat oikeita ja näiden linjausten äärellä meidän kannattaa edelleen jatkaa yhdessä 3. ja 4. sektorin toimijoiden ja yrittäjien kanssa. Näin toimimalla voimme yhdessä rakentaa tulevaisuutta myös muutosten keskellä luottaen toisiimme. Näin tehdessämme voimme olla alueellisten ja kansallisten kärkikehittäjäkuntien joukossa nyt ja tulevaisuudessa.

”Utajärvellä saa yrittää, kasvaa, menestyä, epäonnistua, yrittää uudelleen ja luoda mahdollisuuksia onnellisuudelle ja tehdään tätä yhdessä pikkuisen paremmin kuin muut”.

Kiitokset henkilöstölle

Suuret kiitokset henkilöstölle ja luottamushenkilöille arvokkaasta ja innovatiivisesta työpanoksestanne. Työpanoksenne myötä kuntamme peruskivijalat ovat kunnossa ja toimintamme on kuntalaislähtöisiä ja palvelut erittäin laadukkaita. Iloa työhönne!

*Anne Sormunen,
vt. kunnanjohtaja*

1.2. Kuntastrategia

Kuntastrategian tarkoitus ja tausta

Kuntalain mukaan kunnassa on oltava kuntastrategia, joka on valtuuston merkittävin ohjausväline kunnan johtamisessa. Strategiassa valtuusto päättää toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista sekä toimenpiteistä.

Utajärven kunnan strateginen painopiste on yhdessä tehtävä elinvoimainen Utajärvi. Strategian taustalla on yhteinen näkemys, että hyvinvoinnin ja elinkeinoelämän onnistuminen tuottaa elinvoimaa. Elinvoimainen kunta toiminta- ja elinympäristönä houkuttelee alueelle uusia yrittäjiä ja asukkaita. Tavoitteenamme on, että Utajärvi tulee tunnetuksi onnellisista asukkaistaan. Innokas ja onnellinen yhteisömme on kuntamme elinvoiman lähde. Toimeentulon ja turvan tarjoaminen on yksi tärkeimmistä elinvoimaisen kuntamme elementeistä, minkä vuoksi vahvistamme yritystoiminnan edellytyksiä ja tavoittelemme työpaikkojen määrän lisääntymistä. Strategian mukaisesti Utajärvellä tehdään asiat ”pikkuisen paremmin kuin muut” luovuu-
della, asenteella ja älyllä.

Hyvinvointi on utajärveläisille mukavaa oloa, terveyttä ja kehittymismahdollisuuksia, joita tuemme kunnan tarjoamilla peruspalveluilla. Hyvinvointi kumpuaa mielenrauhasta – inhimillisistä kohtaamisista, turvallisuudesta ympäristöstä ja huolta pitävästä onnellisesta yhteisöstä. Elinvoima on Utajärvellä hyvinvoinnin ja elinkeinoelämän yhteensovittamista, josta muodostuu onnellisuus.

Kuntastrategia yhteistyön tuloksena

Tehty strategia on laadittu yhdessä kuntalaisten, sidosryhmien ja henkilöstön kanssa. Nyt laadittu strategia-asiakirja sisältää kuntalain 37 §:n pohjalta muodostetun yhteisen tahtotilan kunnan visiosta vuoteen 2030 asti sekä näkemyksen toimintakulttuurista, kehittämisen painopisteistä sekä valtuustokauden tavoitteista, toimenpiteistä ja tulostavoitteista vuoteen 2026 asti.

Strategiset tulostavoitteet toteutetaan yhdessä ohjelmien kautta

Tulevaisuuden Utajärvi tehdään yhdessä, minkä vuoksi tämän strategian painopisteet ja tulostavoitteet sitovat jokaista kuntaorganisaation toimialaa. Strategian tavoitteet antavat suuntaa operatiiviselle kehittämiselle ja vuosittaisten toimenpiteiden suunnittelulle. Strategiaa toteuttavat toimialakohtaiset toimenpiteet viedään vuosittain talousarvioon ja muihin toimeenpanoasiakirjoihin. Strategiasta johdettuja toimenpiteitä toteutetaan elinkeino- (lisää työpaikkoja), hyvinvointi- (lisää asukkaita) ja tukiprosessiohjelmissa (kunnan veto- ja pitovoima). Lisäksi kuntalaisten hyvinvoinnin strategisia painopisteitä toteutetaan hyvinvointikorttien (hyte-kortit) kautta, jotka ohjaavat sekä hyvinvointi-, elinkeino- ja tukiprosesseja että myös sidosryhmiä mm. järjestöjä ja kyläseuroja. Näiden korttien kautta saadaan valtuustotasolle tiedoksi myös sidosryhmien konkreettiset kuntalaisten hyvinvoinnin toiminnot.

Ohjelmajohtaminen strategisen johtamisen välineenä

Strategiaa johdetaan kunnassa yllä kuvattujen ohjelmien ja hyte-korttien eli ohjelmajohtamisen periaattein saadaksemme aikaan konkreettisia tuloksia. Tulokset ja saatavat hyödyt eivät olisi mahdollisia ilman yhteistyötä. Ohjelmajohtaminen on myös tapa kommunikoida tavoitteista ja keinoista muille sidosryhmille ja se on myös ohjausväline sidosryhmäyhteistyöhön. Ohjelmat toimivat kunnassa täten hyvänä siltana strategian ja konkreettisten toimenpiteiden välillä.

Kuntastrategian rakenne

Utajärven kunnan strateginen johtaminen koostuu kolmesta eri tasosta: yhteisestä visiosta, johon suuntaamme pitkällä aikavälillä, valtuuston asettamista lyhyemmän tähtäimen pää- ja tulostavoitteista, kehittämisen painopisteistä sekä niitä operatiivisella tasolla toteuttavista ohjelmista.

Strategian toteutumisen arviointi

Strategia on elävä asiakirja, joten sen toteutumista arvioidaan säännöllisesti valtuustoseminaareissa ja tilinpäätöksissä (= ohjelmakauden tulostavoite) ja sitä päivitetään kerran valtuustokaudessa (=tulostavoitteet). Viimeisin arviointi- ja linjauskeskustelu käytiin valtuustoseminaarissa syyskuussa 2019. Arvioinnilla varmistetaan strategian tarkoituksenmukaisuus. Arviointiprosessia kehitetään ja suunnitellaan yhdessä tarkastuslautakunnan kanssa.

Tämä taloussuunnitelma toimii samalla Utajärven kunnan hyvinvointikertomuksena vuoteen 2021.

Arvot eli strategiaa edistävät johtamisen periaatteet

Sitoutuminen

Osallistumme aktiivisesti kunnan kehittämiseen ja autamme ja kannustamme toinen toisiamme. Kannamme vastuumme päätöksistä ja sitoudumme niiden toteuttamiseen ja seurantaan.

Inhimillisuus

Olemme helposti lähestyttävä, luotettava ja yhteistyötä arvostava kumppani. Toiminnassamme korostuu tasapuolisuus ja oikeudenmukaisuus. Pyrimme kaventamaan hyvinvointieroja.

Avoimuus

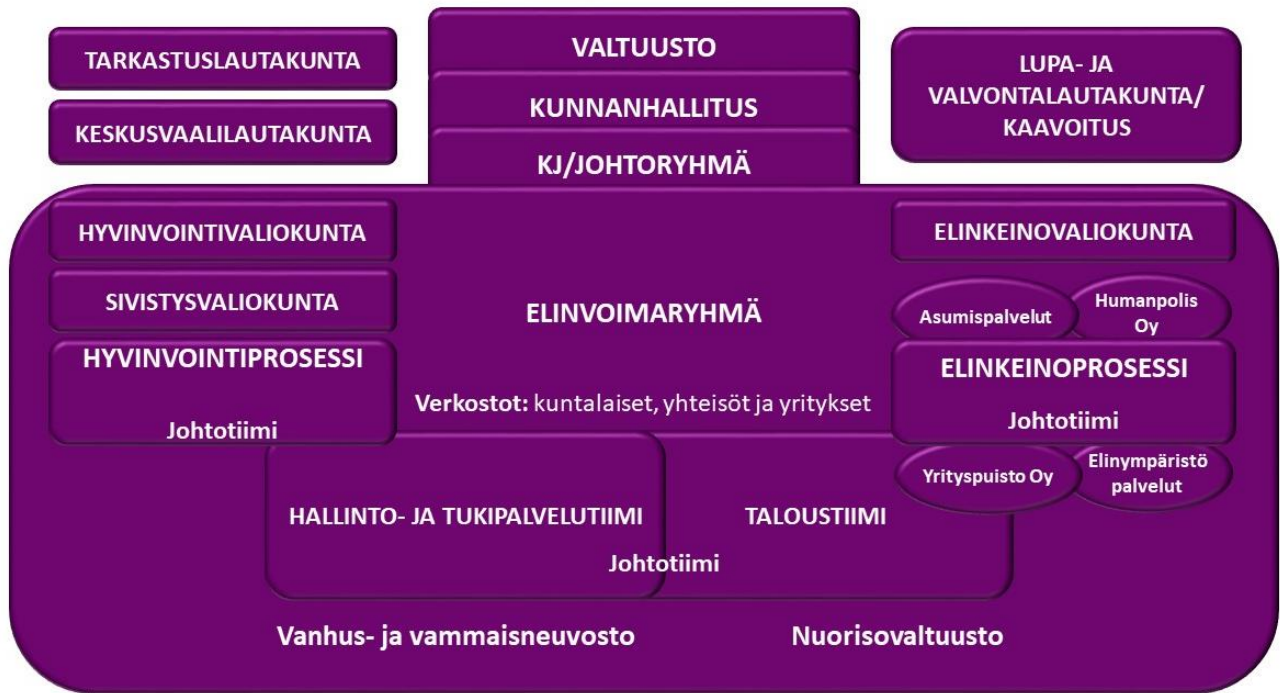
Olemme rehellisiä ja vuorovaikutteisia viestijöitä. Huomiomme kaikkien mielipiteet ja kunnioitamme toisiamme. Puhumme toisillemme arvostavasti ja tuomme asiat esille objektiivisesti.

”Näiden arvojen kautta rakennamme yhdessä rentoa luottamuksen ilmapiiriä, jossa asioita voidaan tehdä myös pilke silmäkulmassa pikkuisen paremmin kuin muut”.

Visio

Utajärvi on vuonna 2030 onnellisuuden edellytyksiä luova kunta. Päämääränämme on ylläpitää Utajärvellä laadukkaita palveluita ja kehittää kunnan toimintaa toimimalla ”pikkuisen paremmin kuin muut”. Onnellisilla kuntalaisilla on mahdollisuus tehdä töitä ja harrastaa sekä olla osa välittävää yhteisöä.

1.3. Organisaatorakenne

Toimikunnat ja työryhmät

Toimikunnat	Työryhmät
Palkkatoimikunta	Oulujoki-opiston neuvottelukunta
Vaalitoimikunta	Liikenneturvallisuusryhmä
Yhteistyötoimikunta	Nuorten ohjaus- ja palveluverkosto
Työsuojelutoimikunta	Työllisyystoimikunta

1.4. Taloussuunnittelua koskevat säännökset

Kuntalaki

Kunnan ja kuntayhtymän talousarviota ja –suunnitelmaa koskevat säännökset on koottu kuntalain 14 ja 110 pykälisiin.

Valtuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta. Valtuuston tulee päättää kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista sekä päättää talouden, rahoituksen ja sijoitustoiminnan perusteista ja hyväksyä talousarvio (KuntaL 14 §).

Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (*suunnitelmakausi*). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi (KuntaL 110.1 §).

Talousarvion ja –suunnitelman valmistelusta, rakenteesta ja sisällöstä sekä sen hyväksymisestä, muuttumisesta ja sitovuudesta säädetään kuntalain 14 §:ssä.

Talousarvion valmistelusta vastaa kunnanhallitus sekä kukin toimielin omalla tehtäväalueellaan. Talousarvio ja –suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja –suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet (KuntaL 110.2 §).

Talousarvioon tulee ottaa tehtävien ja toiminnallisten tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä tulee osoittaa, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja –suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa (KuntaL 110.4 §).

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan (KuntaL 110.3 §).

Kunnan säännöt ja ohjeet:

Hallintosääntö

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje

Poistosuunnitelma

Konserniohje

Hyvä hallinto- ja johtamistapa Utajärven kunnan tytäryhtiöissä

Riskienhallintapolitiikka

2. TALOUSARVION YLEISPERUSTEET

2.1. Suunnitteluperusteet ja kehitysnäkymät

Taloussuunnitelman ja kuntatalouden tilanne ovat heikentyneet suhteessa kevääseen. Päivitetyn ennusteen mukaan alijäämä on 3,1 mrd. euroa eli -1,2 % suhteessa kokonaistuotantoon vuonna 2023. Rahoitusasemataavoitteen saavuttaminen edellyttää julkisen sektorin sopeutusta. Tämä jää katettavaksi kuntien omilla sopeutustoimilla ja valtion tukemilla tuottavuustoimilla sekä työllisyyttä vahvistavilla toimilla, jotka lisäävät talouskasvua ja siten myös verotuloja. Kunnilla on laaja itsehallinto, eikä valtio voi pelkästään omilla toimillaan taata kuntatalouden tasapainottumista, jolloin kunnilla on suuri vastuu kuntatalouden tasapainottamisesta mm. rakenteellisia uudistuksia toteuttamalla ja tuottavuutta nostamalla. Väestön ikääntyminen, syntyvyyden aleneminen ja väestön keskittyminen maakuntakeskuksiin heikentävät erityisesti harvaan asutun maaseudun edellytyksiä järjestää lakisääteiset tehtävät nykyrahoituksella. Vanha rakennuskanta ja väestökehitys lisäävät toisaalta kuntien uudis- ja korjausrakentamisen tarvetta vaalikaudella. Hallitus on käynnistänyt sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelun. Uudistuksessa sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastustoimen järjestäminen on tarkoitus siirtää kunnista 18 maakunnalle. Tämä pienentää väestön ikääntymisestä kuntatalouteen aiheutuvaa menopainetta mutta ei poista rakenteellisten uudistusten tarvetta. (Valtiovarainministeriö, Julkisen talouden suunnitelma vuosille 2020-2023).

Kuntakokoryhmittäisen tarkastelun perusteella kuntien talouden sopeutuspaineessa on merkittäviä kuntakokoryhmittäisiä eroja. Vuoteen 2020 asti talouden sopeutuspaine on suurin asukasluvultaan pienimmissä kunnissa. Vuonna 2021 tilanne paranee huomattavasti kaikissa kuntakokoryhmissä maakunta- ja sote-uudistuksesta johtuen. (VM, 13.4.2018)

Yhteensä valtion vuoden 2020 talousarvioesitykseen sisältyvien toimenpiteiden arvioidaan haastavan kuntataloutta. Rinteen hallituksen talousarvioesitys v. 2020 rakentaa sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävää yhteiskuntaa sekä lisää osaamista ja osallisuutta koko Suomessa. Tässä esityksessä on paljon toimenpiteitä, joita Utajärven kunnassa olemme jo tehneet osaltamme ja joita myös strategiamme kautta olemme jo myös lähitulevaisuudessa kehittämässä edelleen. Hallituksen tulevaisuusinvestoinnit, jotka tukevat myös kuntamme strategiaa toimenpiteitä painottuvat mm. koulutuksen laatuun ja tasa-arvoon, työllisyyteen ja kasvuun, hyvinvointiin ja turvallisuuteen sekä luonnonsuojelun ja ilmastomuutoksen torjuntaan mm. luonnonsuojelumäärärahojen lisäyksenä. Hyvinvointierojen kaventamisessa hallituksen esityksissä huomioidaan kuten meillä Utajärvellä erityisesti perheiden aseman ja perusturvan sekä pienempien eläkkeiden ja pieni- ja keskituloisten taloudelliset tuet. Digitalisaation osalta julkisen datan ja tekoälyn käyttöönnoton lisäpanokset sekä yrittäjyyden tueksi kaavailut avustusmuutokset tulevat toimintaamme. Myös pakolaiskiintiön nostoesitys ja tehostettu käsittelyprosessi lisärahoituksineen tukevat maahanmuuttotyömme laatua.

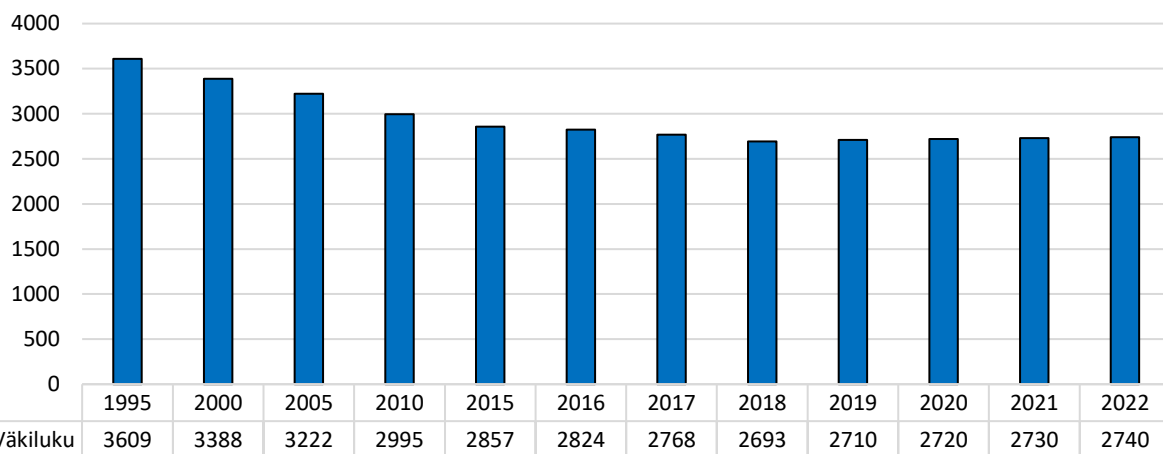
Valtion vuoden 2020 talousarviossa on myös esityksiä, jotka meidän tulee ennakoivasti tiedostaa ja joilla voi olla kuntien talouteen ja toimintaan vaikutuksia lähitulevaisuudessa mm. oppivelvollisuuden laajentamiseen ja lasten ja nuorten maksuttomiin harrastusmahdollisuuksiin koulupäivän yhteyteen liittyvissä kysymyksissä sekä varhaiskasvatuksen ryhmäkokoön ja hoitajamitoitukseen liittyvissä lisämuutosesityksissä.

Lähivuosina kuntatalouden menopaineet jatkuvat kiivaina. Henkilöstömenojen ja palvelutarpeen kasvun ohella kustannuksia nostavat erikoissairaanhoidon kustannukset sekä useat investointi- ja peruskorjaustarpeet kuten meidän kunnassamme. Korkeasta investointitasosta huolimatta kuntien velkaantumisen ennakoidaan kasvavan seuraavien vuosien aikana kohtuullisen maltillisesti.

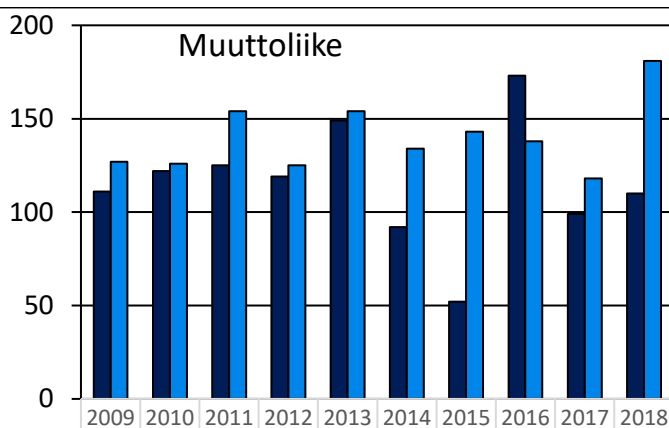
Utajärven kunnan, syksyllä 2019 käydyissä talousarvioraamikeskusteluissa, tuotiin esiin kunnan taseen ylijäämät ja niiden käyttömahdollisuudet. Päädyttiin siihen, että näitä ylijäämiä voitaisiin purkaa hallitusti käyttötalouteen. Vuosittaiseksi tulolaskelman alijäämäksi sallittaisiin strategian mukaisista toimenpiteistä muodostuneet kulut, siten että ne olisivat enintään 150 000€ vuodessa. Vuoden 2020 talousarvion alijäämä näyttää 233 160 euroa. Tästä strategiabudjetin osuus on 188 580 euroa

Talousarviovalmistelussa käytettiin valtionosuuksien ja verotulojen arvioinnissa kuntaliiton antamia laskelmia ja ennusteita. Laskelmat näyttävät lisäystä valtionosuuksiin 5 % verrattuna vuoteen 2019. Vuodelle 2020 verotuloennuste näyttää 0,6 % vähennystä. Näistä tuloveroennuste on -2,4 % pienempi, kiinteistöveroennuste 2,8 % ja yhteisöveroennuste 3,3 % isompi verrattuna vuoden 2019 verotuloennusteisiin. Tälle verotulopohjalle rakennettiin talousarvio vuodelle 2020.

Utajärven kunnan asukasluvun kehitys/tavoite

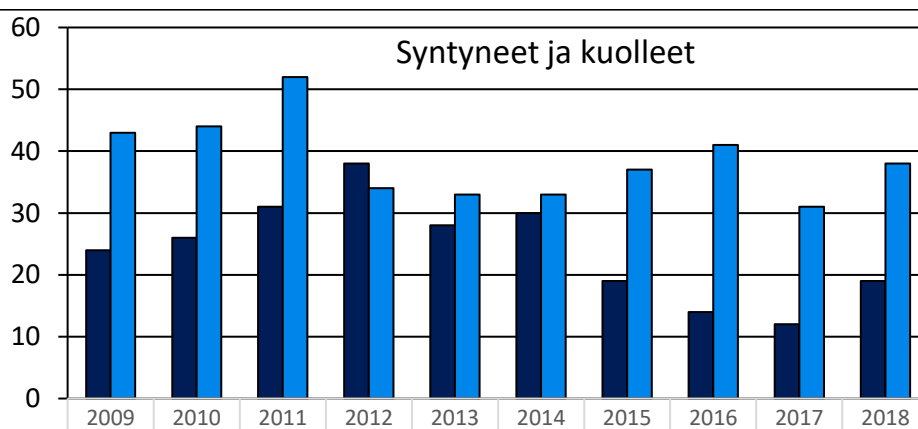

Muuttoliike

Kuntaan muuttaneet	111	122	125	119	149	92	52	173	99	110
Kunnasta pois muuttaneet	127	126	154	125	154	134	143	138	118	181

Syntyneet ja kuolleet

Syntyneet	24	26	31	38	28	30	19	14	12	19
Kuolleet	43	44	52	34	33	33	37	41	31	38

2.2. Hyvinvoinnin edistäminen

Kuntalain 1 §:n mukaisesti kunta pyrkii edistämään asukkaidensa hyvinvointia ja kestävästä kehitystä alueellaan. Hyvinvointia edistääkseen kunta:

- kehittää kunnan elinvoimaa ja toimintakykyä pitkäjänteisesti ja kokonaisvaltaisesti,
- tunnistaa eri-ikäisten kuntalaisten hyvinvointitarpeet sekä -odotukset ja luo sille edellytyksiä mm. hyvinvointipalveluilla,
- ehkäisee ja vähentää aktiivisesti sosiaalisia ongelmia ja eriarvoisuutta ja
- tiedostaa, että hyvinvoinnin edistäminen on kunnan asukkaiden ja eri yhteisöjen yhteinen asia.

Utajärven kunnan hyvinvointityö sisältää kaiken sen toiminnan, joka vaikuttaa ihmisen hyvinvointiin ja sen kokemiseen. Kuntien on tunnistettava hyvinvoinnin osatekijät hyvinvoinnin lisäämiseksi sekä ongelmien ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi. Hyvinvoinnin edistämiseen sisältyy myös turvallisuus. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuu kunnassa jakaantuu kaikkien hallinnonalojen kesken ja yhteistyö on välttämätöntä. Vastuu elämänlaadusta on myös kuntalaisilla.

Hyvinvointityön vaikutuksia seurataan ja arvioidaan hyvinvointitiedolla johtamisen tueksi kehitetyssä sähköisessä hyvinvointikertomuksessa ja raportoinnissa sekä kerran valtuustokaudessa tehtävällä kuntalaisten onnellisuuskyselyllä. Arvioinnin pohjalta nousevat hyvinvoinnin edistämisen strategiatason painopisteet vuoteen 2021 ovat:

Lapsi- ja nuorisokortti

Strateginen tavoite: Utajärvisillä lapsilla ja nuorilla on edellytykset onnelliselle lapsuudelle ja nuoruudelle. Lapsiperheet ovat osa välittävää yhteisöä. Utajärvellä on turvallista asua ja elää. Nuorilla on hyviä harrastuksia, tervettä tekemistä ja kavereita. Päiväkoti ja koulu ovat hyvinvointiyhteisöjä.

1. Jokaisella lapsella on mielekästä tekemistä, josta tulee hyvä mieli.
2. Onnellinen ja turvallinen lapsuus ja nuoruus.
3. Myönteisen itsetuntemuksen vahvistaminen.
4. Hyvät harrastukset hyvinvoinnin edistäjänä.

Kaikki kuntalaiset –kortti

Strateginen tavoite: ”Hyvä elämä Utajärvellä”

1. Työllisyyden edistäminen.
2. Hyvät harrastukset hyvinvoinnin edistäjänä.
3. Liikunnallisen elämäntavan vahvistaminen.
4. Ennalta ehkäisevän päihdetyön vahvistaminen.
5. Ennalta ehkäisevän päihdetyön kehittäminen.
6. Osallisuuden ja yhteisöllisyyden edistäminen.
7. Turvallisuuden edistäminen.
8. Kansansairauksien ehkäisy.

Jokainen toimiala tarkastelee omalta osaltaan näitä painopisteitä oman talousarviomaansa kautta ja poimii ne painopisteet, joihin talousarviossa on osoitettu toiminnallista resurssia. Lisäksi kuntalaisten hyvinvoinnin strategisia painopisteitä toteutetaan hyvinvointikorttien (hyte-kortit) kautta, jotka ohjaavat sekä

hyvinvointi-elinkeino ja tukiprosesseja että myös sidosryhmien toimintasuunnitelmia ja arviointikertomuksia mm. järjestöjä ja kyläseuroja. Näiden korttien kautta saadaan valtuustotasolle tiedoksi myös sidosryhmien konkreettiset kuntalaisten hyvinvoinnin toiminnot.

2.3. Konsernijohdolle ja tytäryhteisöedustajille asetetut tavoitteet

Valtuuston tulee päättää kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista sekä konserniohjauksen periaatteista (Kuntal 14 §). Valtuuston hyväksymässä kuntastrategiassa on kuntalain 37 §:n mukaan otettava huomioon omistajapolitiikka. Tavoitteilla ohjataan konsernijohtoa, kuntaa eri yhteisöissä edustavia henkilöitä sekä tytäryhteisöjä. Omistajaohjauksella on huolehdittava siitä, kunnan tytäryhteisön toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus.

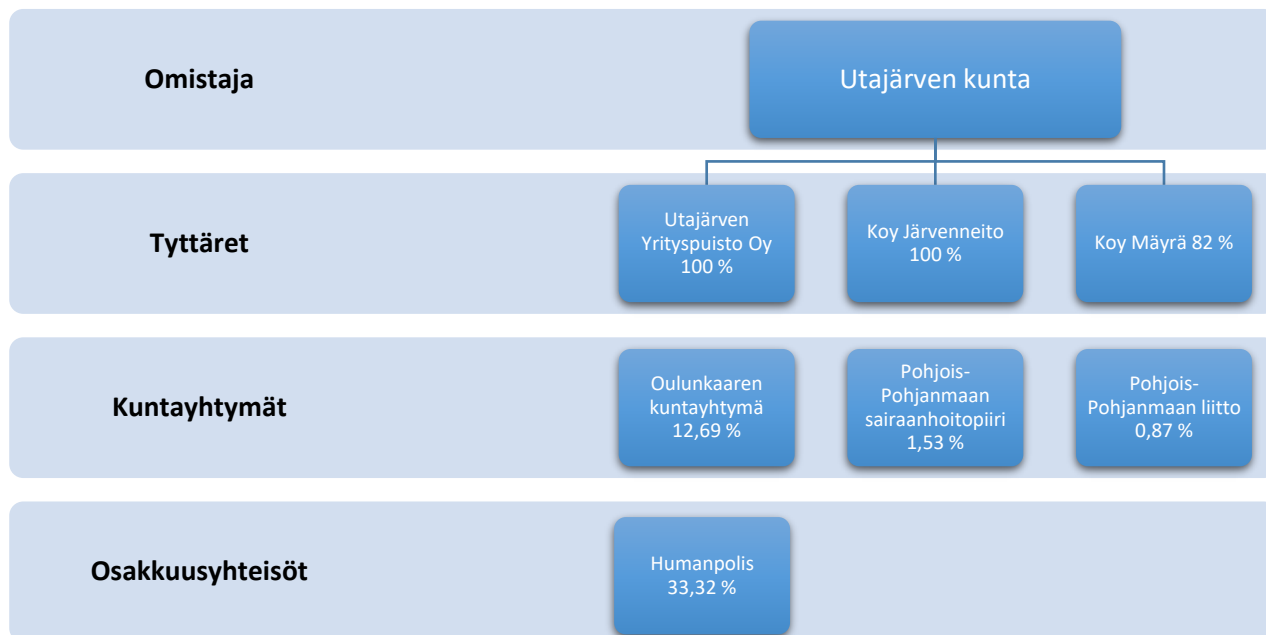
Utajärven kunnan hallintosäännön 20 §:n mukaan konsernijohtoon kuuluvat kunnanhallitus ja kunnanjohtaja kuntalain 48 §:n mukaisesti.

Utajärven kunnan konserniohje on hyväksytty kunnanhallituksessa 13.2.2017. Konserniohjeessa määritellään Utajärven kunnan ja sen omistamien tytäryhteisöjen johtamiseen, ohjaukseen ja seurantaan liittyvistä toimintaperiaatteista. Tavoitteena on varmistaa kunnan omistajapoliittisten tavoitteiden ja strategioiden saavuttaminen.

Valtuuston tulee ohjata asettamallaan tavoitteilla myös tytäryhteisöjä niiden omassa tavoitteenasettelussa. Tytäryhteisöjen tulee huomioida toiminnassaan Utajärven kunnan strategia ja osallistua omalta osaltaan sen toteuttamiseen.

Tavoite	Toimenpide/ Mittari
Raportointi kunnanhallitukselle, krt/vuosi	4 kertaa vuodessa
Säännöllinen ajankohtaiskatsaus merkittävistä muutoksista kunnanhallitukselle, krt/ vuosi	2 kertaa vuodessa
Säännöllinen ajankohtaiskatsaus tarkastuslautakunnalle, krt/ vuosi	Vähintään 1 kertaa vuodessa
Sisäisen valvonnan ja kokonaisvaltaisen riskienhallinnan tarkastelu, krt/ vuosi	Tilinpäätöksen yhteydessä

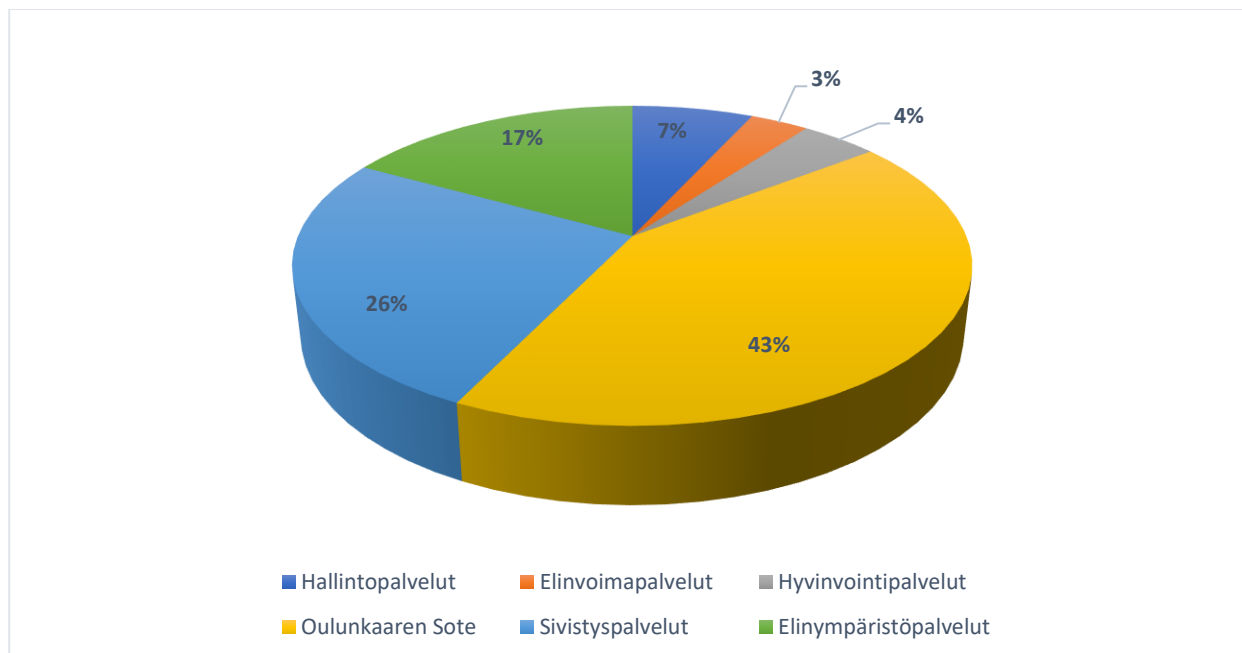
Kuntakonsernin rakenne.

3. KÄYTTÖTALOUSOSA

3.1. Toimintakulujen jakautuminen

Alla on esitetty kunnan toimintakulujen jakautuminen kirjanpidollisten vastualueiden mukaisesti:

4. ELINKEINOPROSESSI

Vuonna 2018 käyttöönotetun organisaatiouudistuksen mukaisesti kunnan elinkeinoprosessi käsittää kunnan omat elinvoimapalvelut, Humanpolis Oy:n, elinympäristöpalvelut sekä kunnan tytäryhtiöiden Utajärven Yrityspuisto Oy:n ja Asumispalveluiden palvelukokonaisuudet. Tämän, kunnanjohtajan vastuulla olevan, elinvoimapalvelualueen roolia on arvioitu ja valtuusto on vuoden 2019 sekä huhtikuun että syyskuun valtuustoseminaarissa linjannut, että Yrityspuisto Oy:tä kehitetään edelleen kehitysyhtiönä. Kunta on siirtänyt Yrityspuisto Oy:ön yhden henkilötyövuoden yhteistoimintamenettelyn kautta. Vuoden 2020 aikana valmistuu Humanpolis Oy:n uusi strategia, jonka tukemana muodostuu näkemys alueellisen elinkeinoelämän yhteistyöstä. Lisäksi vuoden 2020 aikana selviää kunnan vuokra-asuntokokonaisuuden tulevaisuuden toimenpiteet. Valtuusto linjasi syyskuussa 2019, että kunnan vuokra-asuntokantaa kehitetään tulevaisuudessa uudistotannon ja vanhan asuntokannan kehittämisen kautta.

Talousarviossa esitetyn elinvoimapalvelun resurssien kautta mahdollistetaan kunnan kokonaisvaltaista elinkeinoelämän kehittämistä. Tavoitteena on, että elinvoimapalveluiden resurssien tukemana voidaan vahvistaa koko kunnan elinvoimaa erilaisten tukitoimenpitein mm. strategisten kehittämishankkeiden ja sidosryhmäverkostoyhteistyön, markkinoinnin ja viestinnän osalta koordinoitusti. Yhtenä tärkeänä strategisena päämääränä elinvoimapalveluiden resurssien käytöllä on strategiaa tukevan toiminnan ja resurssien kohdentumisen kautta houkutella kuntaan lisää yrittäjiä ja asukkaita yhteistyössä kunnan hyvinvointi- ja elinkeinoprosessin ja tytäryhtiöiden kanssa. Lisäksi elinvoimapalveluiden resurssien kautta mahdollistetaan myös alueellinen ja kansallinen verkostoyhteistyö. Tämä tapahtuu käytännössä mm. kuntaverkoston, eri kehitysyhtiöiden ja yrittäjäjärjestöjen ja -verkostojen sekä Oulujokilaakson kuntien, ministeriöiden ja Kuntaliiton yhteistyön kautta.

4.1. Elinvoimapalvelut

4.1.1. Elinvoimapalveluiden käyttötalouden määräraha

Ulkoinen ja sisäinen	TP 2018	TA 2019	Budj. 2020	Muutos % v.19-20	TS 2021	TS 2022
ELINVOIMAPALVELUT						
Myyntituotot	37 712	9 000	0	-100,0	0	0
Tuet ja avustukset	59 982	70 000	133 500	90,7	133 500	133 500
Muut toimintatuotot	2 867					
TOIMINTATUOTOT	100 561	79 000	133 500	69,0	133 500	133 500
Henkilöstökulut	-175 127	-69 531	-100 780	44,9	-101 788	-102 806
Palvelujen ostot	-604 115	-593 312	-671 660	13,2	-678 377	-685 160
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-18 907	-8 560	-1 000	-88,3	-1 000	-1 000
Avustukset	0	-20 000	-120 700		-120 700	-120 700
Muut toimintakulut	-25 564	-13 550	-12 550	-7,4	-12 550	-12 550
TOIMINTAKULUT	-823 713	-704 953	-906 690	28,6	-914 414	-922 216
TOIMINTAKATE	-723 152	-625 953	-773 190	23,5	-780 914	-788 716

Elinvoimapalveluiden hankerahoitus

HANKKEET (ulk.+sis.) TOIMINTAKATE	Budj. v.2020
Oulujoen moninaiskäyttö	10 000
Rokua Geopark -kehittäminen	65 000
Oulun Seudun Leader	16 000
Oulunkaaren elinkeinoprojektit	2 250
Moottorireitistö -hankkeet	4 000
Muut reitistöt -hankkeet	15 000
Muut kehittämishankkeet	130 000
YHTEENSÄ	242 250

Strategian toteuttamiseksi varattu rahoitus

STRATEGIAN TOTEUTTAMINEN (ulk.+sis.) TOIMINTAKATE	Budj. v.2020
Varhaiskasvatustyön tukeminen	95 500
Kotihoidon tuen kuntalisä	25 200
Kunnan brändityö	20 000
Sähköiset palvelut	16 000
Strategian mukaiset hankkeet	31 880
YHTEENSÄ	188 580

Muut kehittämishankkeet kustannuspaikan nettosumma 130 000 € on varaus mahdollisia tulevia hankkeita varten, jotka eivät ole vielä konkretisoituneet. Tässä summassa on 100 000 € varattuna kehittämishankkeisiin. Tämä summa on tarkoitus kattaa tilinpäätösvaiheessa kehittämisrahastosta.

4.1.2. Utajärven Yrityspuisto Oy

Utajärven Yrityspuisto Oy on Utajärven kunnan 100 % omistama elinkeinotoiminnan kehittämissyhtiö. Yhtiö noudattaa Utajärven kunnan konserniohjeita ja määräyksiä ml. sisäisen valvonnan ohjeistusta. Utajärven Yrityspuisto Oy:ssä työskentelee kaksi henkilöä. Teknistä osaamista ja toimistopalveluja ostetaan Utajärven kunnalta ja kirjanpito- ja palvelut ostetaan tilitoimistolta.

Utajärven Yrityspuisto Oy toteuttaa kunnan strategiaa käytännössä. Kehitysyhtiö markkinoi aluetta ja kehittää yrityksiä sekä yritysten toimintaympäristöä hankkimalla työpaikkoja, vahvistamalla ja monipuolistamalla alueen elinkeinorakennetta. Yhtiö auttaa yrityksiä liiketoimintaosaamisessa ja tarjoaa yrittäjille neuvontaa, tietoa ajankohtaisista asioista, rahoitus- ja kehittämismahdollisuuksista sekä järjestää infotilaisuuksia. Utajärven Yrityspuisto Oy kehittää alueen kilpailukykyä, parantaa elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä verkostoyhteistyön kautta kansainvälistyvässä ympäristössä ja luo siten talouskasvua kestäväällä tavalla Utajärven kunnan alueelle.

	TP 2018	TA 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Liikevaihto	420 703	320 000	380 000	380 000	380 000
Liiketoiminnan muut tuotot	1 219	2 000	4 000	4 000	4 000
Poistot ja arvonalentumiset	744 860	160 000	150 000	140 000	130 000
TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)	-692 460	-100 000	3 000	30 000	30 000
Tase	3 056 018	2 898 000	2 800 000	2 750 000	2 770 000
Investoinnit netto	200 000	100 000	120 000	50 000	50 000
Lainakanta	433 409	380 029	326 649	273 268	219 889

4.1.3. Humanpolis Oy

Humanpolis Oy on kolmen kunnan (Vaala, Utajärvi, Muhos) yhteinen tytäryhteisö, jonka toiminnan painopisteenä on Rokua Geopark alueen matkailun edistämisen kehittäminen. Humanpolis Oy:n toiminta on resurssina osana elinvoimapalveluita. Humanpolis osallistuu kunnan strategian toteuttamiseen toteuttamalla toimeenpano-ohjelmassa esitettyjä tulostavoitteita ja toimenpiteitä.

4.1.4. Elinvoimapalveluiden toiminnalliset tavoitteet

Elinvoimapalveluiden strategian toimeenpanoa tukevat vuoden 2020 toimenpiteet ovat seuraavat:

LISÄÄ TYÖPAIKKOJA		
Valtuustokauden tulostavoite 2021	Valtuustotason toimenpiteet 2018 – 2021	Vuoden 2020 toimenpiteet
Elinkeinorakenteen monipuolistaminen	<p>Edistämme yritystoimintaa luomalla edellytyksiä ja toimimalla kansainvälisissä sekä kotimaisissa verkostoissa erityisesti alueellisten yritysten ja Rokua Geopark-yhteistyön innoittamana.</p> <p>Laaditaan pysyvä yhteistoimintamalli elinvoimasopimuksen käytöstä osana kunnan verkostojohdantamista.</p>	<p>Aktiivinen edunvalvonnan toteuttaminen verkostoyhteistyössä.</p> <p>Etätyö-tila käytössä</p> <p>Humanpoliksen kautta: Vahvistetaan Rokua Geopark-yrittäjyysverkostoa.</p> <p>Rokua Geopark-yrittäjien kuukausitulien kehittäminen.</p> <p>Aktiivinen tiedottaminen.</p> <p>Humanpolis kehittää matkailualan yritystoimintaa osana Rokua Geopark perustoimintaa sekä erityisesti osana Oulun seudun kansainvälisen matkailun kehittämishanketta, AOR 2020.</p> <p>Toimenpiteinä yritysten verkostoitumisen edistäminen, tuoteosaamisen lisääminen sekä kotimainen ja kansainvälinen markkinointi.</p>
Yrityksien ja työllistämisen määrän lisääminen.	<p>Yrityspuiston toiminnan kehittäminen ja vahvistaminen kunnan kehitysyhtiönä</p> <p>Humanpolis-yhteistyön tiivistäminen ja kehittäminen: tehdyn Geopark-alueen kehittämissuunnitelman vaiheittainen toimeenpano.</p>	<p>Yrittäjyyden kehittäminen osana matkailualan kehittymistä. Tuodaan esille uusia työllistymismahdollisuuksia työntekijänä ja yrittäjänä.</p>

	YP:n ja Humanpoliksen yhteistyömuotojen kehittäminen	
Sähköisten palveluiden määrä ja käyttö lisääntynyt	Uudenlaisten innovaatioiden kehittäminen sujuvan arjen mahdollistamiseksi.	<p>Humanpolis / Rokua Geopark tiedottaa alueen mahdollisuuksista tarjota työtä uusille matkailualan yrittäjille, pyrkien saamaan alueelle uusia palvelun tarjoajia.</p> <p>Humanpolis / RGP toteuttaa laadittua matkailun kehittämissuunnitelmaa ja käynnistää siihen liittyen mm. investointien hankkimiseen tähtäävän hankkeistamisen.</p> <p>Humanpolis / RGP toteuttaa yhteistyössä KAMK kanssa Aikamatka -hanketta jolla luodaan alueelle koulutusta ja matkailua palveleva virtuaalimaailmasovellus.</p>

LISÄÄ ASUKKAITA		
Valtuustokauden tulostavoite 2021	Valtuustotason toimenpiteet 2018 – 2021	Vuoden 2020 toimenpiteet
Väkiluvun ja väestörakenteen kehitys ovat positiivisia: lisää uusia asukkaita	Ekologisen ja helpon arjen yhteisöllinen sekä älykäs asuinalue konseptin suunnittelu ja toteutus lapsiperheille ja ikäihmisille.	<p>Älykkään ja helpon arjen asuin- ympäristöhankkeen toimeenpano.</p> <p>Humanpoliksen kautta: Kehitetään Rokua Geoparkin 3D mobiilisovellusta.</p> <p>Alueen luontoarvot ja luontoharastusmahdollisuudet huomioidaan ja korostetaan alueen yhteisissä markkinointimateriaaleissa</p> <p>Osana matkailualan kehittämistä, haetaan alueelle uusia yrityksiä ja yrittäjiä, joista saadaan myös uusia asukkaita alueen kuntiin.</p>

<p>Asuntotuotanto ja –tarjonta ovat kasvaneet: rakennuslupien määrä kasvaa.</p>	<p>Monipuolinen kaavoitus</p> <p>Ekologisuus, yhteisöllisyys ja hyvinvointi huomioidaan kaavoituksessa yleisesti.</p> <p>Mahdollistetaan yksityisten maa-alueiden kaavoitusta.</p>	<p>Humanpoliksen kautta:</p> <p>Humanpolis Oy / Rokua Geopark (ympäristöjaosto) tekee tiivistä yhteistyötä mm matkailuinfraa koskevan kaavoituksen kanssa.</p>
<p>Palveluiden laatu ei laske ja niitä arvioidaan ja kehitetään säännöllisesti.</p>	<p>Arvioidaan palvelujen laatua ja kehitetään sekä uudistetaan tapaa toimia arvioinnin ja hyvinvointikertomuksen sekä kuntalaisen tuottaman tiedon pohjalta.</p> <p>Palkitaan uusien ideoiden kokeilemisestä ja keksitään uusia tapoja kannustaa kuntalaisia huolehtimaan aktiivisesti omasta ja läheistensä hyvinvoinnista.</p>	<p>Laatutyömenetelmien käyttö on vakiintunut osaksi normaalia toimintaa ja sen kehittämistä sekä johtamista.</p> <p>Humanpoliksen kautta:</p> <p>Humanpolis vastaa alueen ympäristökasvatuksesta ja yhteistyöstä kuntien koulujen kanssa Kouluille tarjotaan mahdollisuuksia kv- yhteistyöhön muiden Geopark alueiden koulujen kanssa.</p> <p>Yhteistyötä Oulujokiopiston geopark- / kotiseutukurssien kanssa.</p>

KUNNAN VETO- JA PITOVOIMA		
Valtuustokauden tulostavoite 2021	Valtuustotason toimenpiteet 2018 – 2021	Vuoden 2020 toimenpiteet
<p>Kunnan ja Rokua Geopark alueen brändi on vahvistunut</p>	<p>Utajärven brändin rakentaminen ja markkinointia onnellisen yhteisön ympärille.</p> <p>Rokua Geopark-brändin alla on matkailun kehittäminen ja markkinointi osana kuntabrändityötä.</p> <p>Järjestetään yksi kesän päätapahtuma ja eri väestöryhmille suunnattuja tapahtumia.</p>	<p>Brändityön toteuttaminen viestintäsuunnitelman mukaisesti yhteistyössä Humanpoliksen ja Yrittäjäseuran kanssa.</p> <p>Strategian mukaisesti Untorock ja Kotiseutuviikko tapahtumien toteuttaminen ja edelleen kehittäminen arviointitietoon perustuen.</p> <p>Humanpoliksen kautta:</p> <p>Aikamatka-hankkeessa luodaan 3D-mallinnuksien avulla materiaalia alueesta.</p>

		<p>Rokua Geopark-brändin alla matkailun kehittämisen ja markkinointi.</p> <p>Alueen yhteisen viestinnän suunnitelmallinen koordinointi. Koko Rokua Geopark-aluetta koskevan tapahtumien vuosikellon aikaansaaminen.</p> <p>Vahvistetaan kotimaan markkinointia suuntaamalla markkinointiin lisää resursseja RGP perusbudjetista. Erityisesti Some näkyvyyden vahvistaminen. Voimakkaampi läsnäolo alueen tapahtumissa osana Rokua Geopark 10v juhluvuotta. Kehitetään RGP alueen näkyvyyttä alueen sisällä lisäämällä tienvarsi- ja kohdenäkyvyyttä.</p>
<p>Kuntalaiset löytävät ja saavat tiedon helposti yhteisistä asioista.</p>	<p>Kuntalaiset aktiivisesti mukaan kunnan kehittämiseen ja toimenpiteiden suunnitteluun.</p> <p>Tiedottamista kehitetään nykyiseksi ja kuntalaisia osallistavaksi.</p> <p>Kuntalaiset aktiivisesti mukaan kunnan kehittämiseen ja toimenpiteiden suunnitteluun.</p> <p>Tiedottamista kehitetään nykyiseksi ja kuntalaisia osallistavaksi.</p>	<p>Viestinnän monikanavaisuus osana normaalia toimintaa.</p> <p>Kunta (toimijat kunnassa) järjestävät infotilaisuuksia eri kylillä vuosittain. Ajankohta- ja aihepyynnöt saadaan pääasiassa kyläseurojen kautta Elinvoimaryhmään sekä kulttuuripalveluiden järjestämien järjestöpalaverien (väh. 2 / vuosi) kautta. Infotilaisuuksissa voidaan käyttää ulkopuolisia asiantuntijoita.</p>

4.2. Elinympäristöpalvelut

Elinympäristöpalvelut ovat tukipalveluita hyvinvoinnin ja elinvoiman edistämiseksi sekä niiden mahdollistamiseksi. Elinympäristöpalveluja johtaa elinympäristöjohtaja. Elinympäristöpalvelut jakaantuvat seuraaviin toimintasektoreihin:

- Yhdyskuntasuunnittelu, ympäristötarkastus
- Rakennusvalvonta
- Puistot ja viheralueet
- Toimitilapalvelut, asunnot
- Infrapalvelut (kunnossapito, vesi ja viemäri oma taseyksikkö)
- Ruoka- ja siivouspalvelut.

Vakituinen henkilöstöresurssi on kokonaisuutena elinympäristöpalvelussa 30,7 hlö. Vakituudesta henkilöstöstä tilapalveluissa opiskelee teknikkokoulutusta 1 hlö (vakituinen). Kiinteistöhoitajaksi oppisopimuksella opiskelee 1 hlö (määräaikainen).

Elinympäristöpalveluiden käyttötalouden määrärahat

Ulkoinen ja sisäinen	TP 2018	TA 2019	Budj. 2020	Muutos % v.19-20	TS 2021	TS 2022
ELINYMPÄRISTÖPALVELUT						
Myyntituotot	2 751 095	2 244 542	2 297 110	2,3	2 297 110	2 297 110
Maksutuotot	59 933	64 000	81 000	26,6	81 000	81 000
Tuet ja avustukset	566				0	0
Muut toimintatuotot	1 390 741	744 320	897 720		897 720	897 720
TOIMINTATUOTOT	4 202 335	3 052 862	3 275 830	7,3	3 275 830	3 275 830
Henkilöstökulut	-1 431 096	-1 391 662	-1 460 290	4,9	-1 474 893	-1 489 642
Palvelujen ostot	-1 582 161	-1 448 869	-1 653 630	14,1	-1 670 166	-1 686 868
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 454 463	-956 970	-1 125 410	17,6	-1 125 410	-1 125 410
Avustukset	-9 861	-15 000	-15 000	0,0	-15 000	-15 000
Muut toimintakulut	-162 146	-125 630	-124 350	-1,0	-124 350	-124 350
TOIMINTAKULUT	-4 639 727	-3 938 131	-4 378 680	11,2	-4 409 819	-4 441 270
TOIMINTAKATE	-437 392	-885 269	-1 102 850	24,6	-1 133 989	-1 165 440

Elinympäristöpalveluiden talousarvion jakautuminen (ulkoiset + sisäiset)	TA 2017 kate €	TP 2018 kate €	TA 2019 kate €	TA 2020 kate €
Hallinto	-159 208	-203 678	-144 311	-149 427
Yhdyskuntasuunnittelu	-684 713	-629 332	-673 680	-782 100
Liiketoiminta	88 158	58 802	161 613	97 220
Ympäristövalvontapalvelut	-119 380	-121 030	-118 373	-124 673
Tilapalvelut	-156 456	-262 015	-232 640	-260 780
Ravintopalvelut	0	0	0	15 000
Muu toiminta	24 595	526 572	-31 120	-31 950

4.2.1. Elinympäristöpalveluiden toiminnalliset tavoitteet

Strategiasta johdetut toiminnalliset tavoitteet

LISÄÄ TYÖPAIKKOJA		
Valtuustokauden tulostavoite 2021	Valtuustotason toimenpiteet 2018 – 2021	Vuoden 2020 toimenpiteet
Elinkeinorakenteen monipuolistaminen	<p>Edistämme yritystoimintaa luomalla edellytyksiä ja toimimalla kansainvälisissä sekä kotimaisissa verkostoissa erityisesti alueellisten yritysten ja Rokua Geopark-yhteistyön innoittamana.</p> <p>Laaditaan pysyvä yhteistoimintamalli elinvoimasopimuksen käytöstä osana kunnan verkostojohdantamista.</p>	Utajärven kunta on aktiivisesti mukana Rokua Geopark reitistöselvityksessä.
Yrityksien ja työllistämisen määrän lisääminen.	<p>Monipuolinen kaavoitus: Mustikkakangas ja Lämpötie.</p> <p>Yrityspuiston toiminnan kehittäminen ja vahvistaminen kunnan kehitysyhtiönä.</p> <p>Humanpolis-yhteistyön tiivistäminen ja kehittäminen: tehdyn Geopark-alueen kehittämissuunnitelman vaiheittainen toimeenpano.</p> <p>YP:n ja Humanpoliksen yhteistyömuotojen kehittäminen</p>	<p>Mustikkakankaan kaavoitusprosessien valmistuminen.</p> <p>Mustikkakankaan tarvittavien infrarakenteiden rakentaminen.</p> <p>Lämpötien asemakaavan ehdotus nähtävillä</p>
On otettu käyttöön 8 uutta sähköistä palvelua: helpottavat asiointia, ovat aika- ja paikkariippumattomia	<p>Olemassa olevien sähköisten palveluiden ajantasaistaminen.</p> <p>Yhdistetään käyttöön otettavat sähköisen asioinnin palvelukanavat internet-sivujen yhteyteen.</p> <p>Suomi.fi-palveluiden käyttöönoton laajentaminen (palvelutietovaranto; kunnan palveluiden kuvaukset).</p> <p>Kunnan internet-sivuille ”Teksti puheeksi” –laajennus.</p>	<p>Rakennusvalvonnan lupajärjestelmän sähköistäminen</p> <p>Sähköinen asuntohakemuslomake suunnitteille</p>

LISÄÄ ASUKKAITA		
Valtuustokauden tulostavoite 2021	Valtuustotason toimenpiteet 2018 – 2021	Vuoden 2020 toimenpiteet
Väkiluvun ja väestörakenteen kehitys ovat positiivisia: lisää uusia asukkaita	Ekologisen ja helpon arjen yhteisöllinen sekä älykäs asuinalue konseptin suunnittelu ja toteutus lapsiperheille ja ikäihmisille.	Rakentajan kaverit palvelukonsepti toimii ja asumisen agentin toimenkuva vahvistaa toimintaa. Asiakastyytyväisyys korkea. Geohouse asumisen konseptia ja aluetta kehitetään.
Vuokra-asunnot laadukkaita ja niiden tarjonta vastaa kysyntään	Uusia asumisenratkaisuja otetaan käyttöön mm. välivuokrausmalli. Kunnassa toimii asumisen agentti.	Välivuokrausmallilla 5-8 vuokra-asuntoa hyvinvointikeskuksen yhteyteen hankesuunnittelu. Pakolliset kunnostus- ja korjaustoimet tehdään vuokra-asuntoihin. Vanhimmissa vuokratalokohdeissa kehittämistoimenpiteiden eteenpäin vieminen: yhdelle kohteelle haetaan purkulupaa, jonka jälkeen päätetään mahdollisesti yhden talon purkamisesta.
Asuntotuotanto ja –tarjonta ovat kasvaneet: rakennuslupien määrä kasvaa.	Monipuolinen kaavoitus Ekologisuus, yhteisöllisyys ja hyvinvointi huomioidaan kaavoituksessa yleisesti. Mahdollistetaan yksityisten maa-alueiden kaavoitusta.	Rakentajille etsitään tarpeiden mukaisia rakennuspaikkoja yksilöllisesti räätälöiden. Henkilö, joka toimillaan edesauttaa tonttikaupan syntymisen, palkitaan polkupyörällä.
Palveluiden laatu ei laske ja niitä arvioidaan ja kehitetään säännöllisesti.	Arvioidaan palvelujen laatua ja kehitetään sekä uudistetaan tapaa toimia arvioinnin ja hyvinvointikertomuksen sekä kuntalaisen tuottaman tiedon pohjalta. Palkitaan uusien ideoiden kokeilemisestä ja keksitään uusia tapoja kannustaa kuntalaisia huolehtimaan aktiivisesti omasta ja läheistensä hyvinvoinnista.	Vuokrataloyhtiöiden asunnoissa asuville saadaan suoraan palautetta vuosittaisissa asukasdemokratiaan pohjautuvissa asukaskokouksissa. Lakiin perustuva asukasdemokratia antaa arava-vuokrataloissa asuville mahdollisuuden vaikuttaa omaan asumiseensa.

Kuntalaisten hyvinvointi edistyy Onnellisuuskyselyn tulokset eivät laske.	Prosessit ja toiminta sitoutuvat hyvinvointikertomuksen mukaisen painopisteiden toimeenpääntöön.	Hyte-korttien mukaiset toimenpiteet
--	--	-------------------------------------

KUNNAN VETO- JA PITOVOIMA		
Valtuustokauden tulostavoite 2021	Valtuustotason toimenpiteet 2018 – 2021	Vuoden 2020 toimenpiteet
Kuntalaiset löytävät ja saavat tiedon helposti yhteisistä asioista.	Kuntalaiset aktiivisesti mukaan kunnan kehittämiseen ja toimenpiteiden suunnitteluun. Tiedottamista kehitetään nykyaikaiseksi ja kuntalaisia osallistavaksi. Kuntalaiset aktiivisesti mukaan kunnan kehittämiseen ja toimenpiteiden suunnitteluun. Tiedottamista kehitetään nykyaikaiseksi ja kuntalaisia osallistavaksi.	Tekstiviestipalvelun tiedottaminen ja liittymämäärän kasvattaminen. Vuokra-asukkaille avattu tiedotuskanava Facebookiin, jossa ajankohtaisia asioista vuokrataloihin liittyen.
Taajaman vetovoimaisuuden lisääminen.	Elinympäristön viihtyisyyden kehittämisen toimenpidesuunnitelman laadinta ja toteutus taajaman siisteyden, kunnossapidon ja kauneuden ylläpitämiseksi.	Talousarviossa varataan palkka kahdelle kausityöntekijälle ulkoalueiden hoitotöihin. Hoitoluokitussuunnitelman päivitys. Pihojen yleiseen siisteyteen kiinnitetään huomiota

Yhdyskuntasuunnittelu

Yhdyskunta- ja aluesuunnittelu konkretisoituvat kaavoittamiseksi, jota kunnat tekevät yleis- ja asemakaavatasoilla. Kaavoitus on yksi kunnan tärkeimmistä tehtävistä. Erilaisille toiminnoille, kuten asumiselle, yrittämiselle ja virkistäytymiselle pitää osoittaa paikat ja tilaa niin, että kokonaisuudesta rakentuu eheä, toimiva ja turvallinen. Kaavoituksella edistetään myös hiiliviisaan ympäristön rakentumista.

Kaavoitusinsinöörin resurssin tarve on todettu vakituiseksi. Yhdyskuntasuunnittelussa erittäin tärkeitä resursseja ovat rakennustarkastaja ja ympäristötarkastaja. Nykyisin molempien työpiste on Utajärvellä ainakin osan viikkoa. Ympäristötarkastajan työresurssi ostetaan Pudasjärven kaupungilta.

Utajärvellä on käynnissä useita merkittäviä kaavahankkeita. Kaavoitusprosessien etenemisessä aikataulujen laadinta on usein haasteellista. Prosessien etenemiseen vaikuttavia tekijöitä on todella paljon. Prosesseissa

auttaa osallistaminen ja hyvä tiedottaminen, joista saadaan linjauksia suunnitelmiin. Uusien suunnitelmien laadinta pyritään tekemään suoraan asiakkaille ja asiakaslähtöisesti. Näin varmistetaan suunnittelualueen nopea rakentamisen alkaminen ja saadaan asiakastarpeiden mukaisia tontteja sekä alueita muodostettua. Suunnittelussa korostuu erityisesti investointien vyöryttämisen ja osittamisen mahdollisuus alueen rakentamisen mukaan. Uusiin alueisiin ei voida sitoa kerralla isoja investointeja odottamaan mahdollisia rakentajia.

Kirkonkylän taajaman asemakaavan tekninen päivitys valmistuu keväällä 2020. Tekniseen päivitykseen sisältyy tonttien käyttötarkoitusten ja tonttikokojen pieniä päivityksiä, katualueiden lohkomista sekä Kirkkotien ja Vanhantien kaduiksi muuttaminen. Uudet kadut siirtyvät ELY-keskukselta kunnan hallintaan.

Lämpötien asemakaava-alue tulee tarjoamaan tontteja kevyelle teollisuudelle ja varastorakennuksille sekä mahdollisuuksia yrittämisen ja asumisen yhdistämiseen. Alueen kaavoitus etenee ehdotusvaiheeseen vuoden 2020 aikana.

Mustikkakankaan teollisuusalueen asemakaavaa päivitetään kahdessa osassa. Kaavoitus käynnistyi kiireellisenä vuoden 2019 keväällä. Alueella toimivien yritysten kehittämisen tarpeisiin vastataan ja uusia tontteja muodostetaan. Myös uuden pääliittymän suunnittelu on käynnissä. Mustikkakankaan alueen kaavoitus on kokonaisuudessaan valmis vuoden 2020 aikana.

Sotkajärvi-Alakylä osayleiskaavan päivittämisestä ja kaava-alueen laajentamisesta on päätetty vuoden 2019 alussa. Kaavan päivittäminen aloitetaan vuoden 2020 kuluessa.

Rokuan asemakaavan päivittämiseen liittyvä sisältö ja tarpeet ovat jalostuneet Rokuan kehityssuunnitelman valmistumisen edetessä. Kaavasunnitelman ja uuden kaavasisällön annetaan kehittyä kehityssuunnitelman toteuttamistoimenpiteiden ohessa.

Kiinteistötietojärjestelmän päivitystyö on aloitettu 2018 vuoden kesällä. Osoitejärjestelmä muutetaan vanhasta 100 järjestelmästä kymmenjärjestelmään. Samalla tarkastellaan rakennuslupatietokanan ajantasaisuus. Rakennukset, joilla ei ole rakennuslupaa pyritään luvittamaan ja saamaan näin kiinteistötietojärjestelmä todenmukaiseksi ja kiinteistöverotulopohja kohdalleen. Uusi osoitetietojärjestelmä pyritään saamaan käyttöön vuoden 2020 aikana.

Rakennusvalvonta

Rakennusvalvonta hoidetaan Vaalan kunnan rakennustarkastajan toimesta ostopalveluna. Rakennusvalvonnan palvelutiimi koostuu rakentajan kavereista. Rakennushankkeeseen ryhtyvän tulee kokea, että hän on kuntaan tervetullut ja saa mukavaa, asiantuntevaa ja joustavaa palvelua kokonaisuutena. Rakennustarkastajan osaaminen ja resurssi ovat oleellisen tärkeitä kaavoitusprosessien tukemisessa sekä kiinteistötietojärjestelmän päivityksessä.

Jätevesilain voimaantulo ranta- ja pohjavesialueille tuo rakennusvalvontaviranomaiselle lupakäsittelyn, neuvonnan sekä tarkastuksien myötä huomattavasti lisätyötä.

Puistot, viheralueet

Vastuualueen tehtävänä on taajaman ja lähivirkistysalueiden hoito ja kunnossapito, yleisten uimarantojen, leikkikenttien turvallisuudesta ja siisteydestä vastaaminen, kuntoilu-/ulkoilureittien raivaus- sekä kunnossapitotöiden tekeminen. Tavoitteena on tehdä kuntalaisille viihtyisiä ja liikkumiseen houkutteleva ympäristö sekä hyvinvoinnin edistäminen.

Vuoden 2020 aikana taajama-alueiden ja reitistöjen raivaukset jatkuvat. Hyvinvointiraitin siltojen ja Valtatie 22:n latojen huoltokäsittelyt suoritetaan keväällä. Siiransaaren Leader-hakemus tehty ja peruskunnostustyöt on tarkoitus aloittaa keväällä.

Toimitilapalvelut ja asunnot

Kiinteistöpalveluiden tehtävä on turvata kunnan ydintoiminnoille tarkoituksenmukaiset ja terveet tilat toiminnan mukaan. Kuntakonsernin kiinteistöjen teknisen ylläpidon kokonaishallinta on siirtynyt elinympäristöpalveluiden ohjaukseen 2018 vuoden aikana. Kunta ja kuntakonsernin yhtiöt ovat tehneet kaikissa yhtiöissään sitoumukset energiatehokkuussopimukseen.

Utajärven kunta on HINKU kunta. Kuntaan on nimetty työryhmä, joka asettaa tavoitteet, koordinoi ja seuraa tavoitteiden täyttymistä Väre hankkeessa. Väre hankkeen puitteissa tehdään resurssiviisauden tiekartta, joka valmistuu 2020 vuoden alkukesään mennessä.

Kuntakonsernin kiinteistökannan huolto- ja korjausvelkaa on purettu suunnitelmallisesti. Kiinteistöjen ylläpitokustannukset alkavat tasaantua. Rakennusautomaatioparannusten myötä päästään kiinteistöissä keskittymään energian säästöön keskittyviin toimenpiteisiin. Kuitenkaan vuoden 2020 talousarviossa ei ole juurikaan voitu varata rahaa energiaa säästäviin toimenpiteisiin, koska huolto- ja korjausvelkaa on edelleen huomattavan paljon käyttötalouteen kohdistettuna.

Kuntalaisten perusterveydenhuollon tilojen osalta joudutaan miettimään uusia tilaratkaisuja. Työryhmä selvittää, millä keinoilla tulevaisuudessa kyetään kustannustehokkaasti tuottamaan laadukkaita terveydenhuollonpalveluita ja millaisissa tiloissa. Perusterveydenhuoltoon tarvitaan noin kahden vuoden aikaikkunassa uudet tilat.

Suvituulen kiinteistön alasajo on mennyt suunnitelmien mukaisesti. Vuoden 2019 lopulla valmistui uusi vuodeosastorakennus. Suvituulen vuodeosaston toiminta on lakannut ja valmistuskeittiön toiminta loppuu maaliskuussa 2020. Suvituulen kiinteistössä jää yhteen siipeen Oulunkaaren toimintaa. Kiinteistö saadaan ajettua valtaosin alas lämmityksen ja tekniikan osalta. Rakennuksen purkuajankohta lienee 2-3 vuoden kuluessa.

Koulun tilatarpeiden arviointia tehdään ja seurataan jatkuvasti mm. sisäilmatyöryhmän toimesta. Oppilasmäärän kehityksen suunta ja tulevaisuuden tilatarpeet on päätettävä kahden vuoden kuluessa. Vanhaa kouluosaa pyritään käyttämään strategiakauden loppupuolelle, jolloin uudet toiminnalliset- ja tilaratkaisut ovat valmiina.

Tilojen vuosikorjausluontoihin menoihin on lisätty rahaa vuoden 2019 talousarvioon verrattuna.

Asuinrakennuksiin on varattu muutaman vuokra-asunnon remontin verran rahaa korjauksiin. Vuokra-asumisen kehittämiseen sekä muuhun asumisen olosuhteiden parantamiseen kootaan työryhmä laatimaan suunnitelmaa.

Tilapalvelut ostavat lämpöenergian Vapon omistamalta kaukolämpölaitokselta. Vapo on asentanut etäluettavat mittarit lämmönvaihtimiin, joista myös asiakkaat saavat suoraan tietoa ohjelmaportaalista lämmönkulutuksestaan

Toimitilapalvelut tekevät pienemmät remontit omana työnä. Vakituksia kirvesmiehiä on kaksi henkilöä. Kiinteistöhoitajia on 1+4 henkilöä ja lisäksi on puutarhuri. Kiinteistöhoiton päivystys virka-ajan ulkopuolella on viikonloppuisin ja arkipyhinä. Normaali arkipäivinä virka-ajan ulkopuolella ei ole päivystystä. Päivystyksen pyörittäminen vaatii paljon resursseja. Kiinteistöhoitotiimin koon ei ole järkevää määräytyä päivystykseen vaadittavan henkilöresurssin mukaan.

Infrapalvelut

Alueiden turvallisuudesta ja huollosta vastaaminen.

Infrapalvelut tuottavat kuntakonsernille teiden, katuvalaistuksien ja liikuntareittien ylläpidon sekä kunnallistekniikan. Rakentamisen tulee tapahtua tarvelähtöisesti. Siellä, missä saadaan myytyä tontteja rakentamiseen, toteutetaan kaikki tarvittavat infrarakentamisen toimet. Tarvittaessa näiden rakentamiseen anotaan määrärahaa erikseen. Elinympäristöpalveluiden keskeinen tehtävä on tukea kunnan elinvoimaa mahdollistamalla investointien toteutuminen.

Kalustokeskustoiminta on osa infrapalveluita. Näkyvin osa on kuorma-autotoiminta omaa konsernia palvelevissa tehtävissä. Kunnan omien kiinteistöjen jätehuollon kuljetukset kuuluvat syväkeräysastioiden osalta kunnan kuorma-autotoimintaan. Kuorma-auton käyttö tulee huomattavasti muuttumaan jätehuoltomääräyksien johdosta. Kunnan kaikissa kiinteistöissä aloitetaan jätteen lajittelu vuoden 2020 alusta. Jätteenkuljetus kilpailutetaan ja toiminta siirtyy ostopalveluksi.

Infrapalveluiden henkilöstöresurssi on 1 toimihenkilö ja 3 asentajaa sekä kuorma-autokuljettaja. Kuorma-auton kuljettaja eläköityy 1.7.2020 alkaen. Katujen ja teiden talvikunnossapidon kustannukset ovat erittäin voimakkaasti kasvaneet. Kokonaistalouden menoissa kustannukset näyttävät merkittävää osaa. Tulevaisuuden haasteena on säilyttää nykyinen palvelutaso. Katujen ja katuvalaistuksien kunnostamiseen ei ole talousarvioissa varattuna kunnostusrahaa.

Vesi ja viemärlaitos

Toimii erillisenä taseyksikkönä teknisten palveluiden alla. Toimintatulojen tulee kattaa toimintakulut ja investoinnit. Toimintaa tarkastellaan noin viiden vuoden aikajänteellä talouden näkökulmasta. Vesijohtoverkoston haasteena on kunnan laita-alueiden käyttäjien väheneminen. Vähäinen käyttö on pakottanut tekemään vesijohtoverkoston useaan paikkaan linjojen ääripisteisiin jatkuvia "juoksutusposteja".

Investointitarpeet jatkuvat pitkän aikavälin korjausvelan paikkaamiseksi. Kriittisimmät verkostoalueet uusittiin vuosien 2017-2018 aikana saneeraamalla n. 3600 m runkovesijohtoa. Kuntakeskuksen vesijohto oli 1950- ja 1960-luvuilla rakennettua valurautaputkea. Tulevina investointeina tulevina vuosina tulee olemaan kriittisempien vesijohtolinjojen osuuksien saneeraus, esim. mäntyvaaran runkojohto on "vika-altis".

Viemäriverkoston osalta vuotovesien määrä on edelleen ongelma, vaikka koko verkosto järjestelmällisesti saneerattiin 1995-2005 välisenä aikana.

Ahmas-Kormu runkovesijohtoverkoston valmistuminen vuonna 2019 varmistaa vedenjakelua Kormun kylän alueella ja parantaa myös jakeluvarmuutta kirkonkylän taajaman alueella.

Vedenjakeluvarmuutta on huomattavasti parannettu rakentamalla vuoden 2018 loppuun mennessä kiinteitä varavoimakoneita neljälle eri vedenottamolle. Veden laatua on varmistettu 2019 vuoden aikana asentamalla UV-laitteisto vielä Kalaojan vedenottamoille.

Veden ja jäteveden hintaa korotettiin 2019 vuoden alusta 5 %. Vuodelle 2020 ei ole hinnankorotuksia.

Ruokapalvelut

Keittiöiden tavoitteena on valmistaa hyvää, maukasta, terveellistä, monipuolista, kohtuuhintaista kotiruokaa huomioiden asiakkaat, ruokavaliot sekä suomalaiset ravitsemussuositukset.

Ruokapalvelun talousarvio on omana kustannuspaikkanaan teknisen toimen alla kustannuspaikkoina: Suvi-
tuulen -, koulun-, ja päiväkodin keittiö. Maaliskuussa 2020 Suvi-
tuulen keittiön kustannuspaikka poistuu ja valmistuskeittiöiden kustannukset on laskettu koulun keittiön alle. Aterioiden hinnat lasketaan keittiön kokonaiskustannuksista suoriteperusteisesti.

Henkilöstö toimii samassa tiimissä, yhtenäisessä työvuorotaulukossa, lukuun ottamatta päiväkodin ja vuodeosaston keittiön työntekijää. Toiminnan ohjausjärjestelmä on Jamix-ruokatuotanto-ohjelma. Käytämme kuuden viikon kiertävää seudullista ruokalistapohjaa, joka vaihtuu kaksi kertaa vuodessa. Ruokalistassa huomioidaan juhlapyhät, sekä teemaviikkoja ja -päiviä järjestetään tilanteen mukaan. Ruoka-aineiden hankinnassa noudatetaan Oulun konttorin hankintaohjeita. Lähiruoan käyttöä pyritään edistämään mahdollisuuksien ja tarjonnan mukaan, Reilun kaupan kahvia käytetään vieras kahvituksissa sekä muita Reilun kaupan tuotteita mahdollisuuksien mukaan.

Maaliskuusta 2020 kunnassa toimii yksi valmistuskeittiö: Utajärven koulun keittiö. Lisäksi päiväkodin ja vuodeosaston keittiöt toimivat jakelukeittiönä. Kotipalveluateriat, Metsolan, Annalan, toimintakeskuksen, päivätoiminnan sekä muut Oulunkaaren ateriapalvelut hoidetaan keskuskeittiöltä kuljetuksella. Henkilökunta-ruokailu on suunniteltu koulun ruokailun kanssa samaa ruokailulinjastoon, erilliseen ruokailutilaan. Ruokailuajat hioutuvat toiminnan alkamisen myötä.

Keittiöiden työntekijäresurssi on yhdistymisen jälkeen yhteensä 8,7 henkilöä, joista koulun keittiöllä 6,5, vuodeosastolla 0,5, päiväkodin keittiöllä 0,7 sekä ruokapalvelupäällikkö 0,7. Palvelukuvausten päivitys tehdään uusien toimintojen käynnistymisen myötä, nimike- ja tehtävän muutoksia tulee toimintojen selkeyttämisen myötä. Ostopalveluna on vuodeosaston viikonlopun astiahuolto.

Siivouspalvelut

Kunnan siivouspalvelun toiminta-ajatuksena on tuottaa ympäristöä säästävää ja kiinteistön arvon säilyttävää ylläpito- ja perussiivousta kunnan kiinteistöille.

Siivouksen kustannukset ovat talousarviossa kunkin kiinteistön kustannuksissa. Aineiden ja välineiden hankinnassa noudatetaan Oulun konttorin kilpailuttamia hankintaohjeita.

Henkilöstö toimii samassa tiimissä, yhtenäisessä työvuorotaulukossa ja työnkierto on voimassa.

Siivoustiimin henkilömäärä vuonna 2019 oli 7,8 hlöä, joista 1,3 määräaikaista. Toiminta on toteutunut suunnitelmien mukaan, palvelukuvauksia on päivitetty kiinteistöjen sijoittelun vuoksi ja siirtymäaikoja on tullut toimintaan lisää. Henkilömäärä pysyy samana vuonna 2020. Ostopalveluna on vuodeoston viikonloppu-, varikon ja iltakodin saunojen siivous.

Uuden vuodeosaston arkisiivous hoidetaan yhteistyössä terveyskeskuksen siivoustyöntekijän ja vuodeosaston keittiötyöntekijän kesken. Palvelukuvaukset päivitetään vuoden 2020 alussa. Uuden vuodeosaston siivous hoidetaan mitoituksen mukaan, joka on tehty lokakuussa 2019.

4.2.2. Asunto-osakeyhtiöt

Aravavuokratalot

ARA-asunnot ovat ns. sosiaalista asuntotuotantoa. Rahoituksen ehtoihin liittyy sosiaalinen elementti, jonka vuoksi asuntojen käyttö ja luovutus on eri tavoilla rajoitettu. Vuokratalon omistajan on valittava asukkaat valtion tuella rakennettuihin vuokra-asuntoihin aravarajoituslain, vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain sekä asukkaiden valinnasta arava- ja korkotukivuokra-asuntoihin annetun valtioneuvoston asetuksen mukaisesti. Asukkaiden valinta perustuu sosiaaliseen tarkoituksenmukaisuuteen ja taloudelliseen tarpeeseen.

Molemmissa taloyhtiöissä on hallinnon kulut arvioitu edellisten vuosien mukaisina. Yhtiöt maksavat kunnalle korvauksen isännöinnistä ja erikseen määritellyn toimistokulukorvauksen. Tilitoimiston kanssa jatkuvat sopimukset kirjanpidon, vuokrareskontran ja ostoreskontran hoidosta. Maksuliikenne hoidetaan omana työnä asuntotoimistossa. Järvenneidon ja Mäyrän kiinteistönhoidon sopimukset kilpailutettiin keväällä 2018 ja sopimukset ovat voimassa 31.5.2021 saakka.

Asuntotoimistossa työskentelee yksi isännöitsijä, joka samalla toimii yhtiöiden toimitusjohtajana. Yhtiöt ostavat teknisen asiantuntijan palvelut Utajärven kunnalta. Isännöitsijä hoitaa Kiinteistö Oy Järvenneidon ja Kiinteistö Oy Mäyrän vuokrataloyhtiöiden lisäksi kunnan suoraan omistamien 48 huoneiston vuokrasopimuksiin, vuokravalvontaan ja isännöintiin liittyvät tehtävät sekä Utajärven kunnan yleiset asuntotoimen tehtävät.

Kiinteistö Oy Järvenneito

Kiinteistö Oy Järvenneidolla on vuokrattavia asuntoja yhteensä 106 kpl. Tuotot arvioidaan noin 93 % käyttöasteen mukaan. Pitkäaikaisia lainoja lyhennetään 194.564,90 €. Yhtiöllä on asuntojen käyttöarvoon perustuva tasattu kokonaisvuokra, jota on arvioitu erikseen pienten asuntojen osalta. Kaikki vuokrat sisältävät lämmön. Yhtiön kiinteistöissä aloitettiin vuoden 2016 aikana kulutukseen perustuvan vesimaksun periminen. Vuonna 2020 vuokria ei koroteta.

Vuodelle 2020 ei taloihin ole suunniteltu suurempia korjaustoimenpiteitä, ainoastaan pakollisia huoltotyön tyyppisiä toimenpiteitä. Kohteen Utahonka I/II (Honkatie 1) osalta yhtiö on aloittanut syksyn 2019 aikana kehittämistoimenpiteet. Koko Utahonka I/II kohde on päätetty hakea aravarajoituksista vapaaksi. Kohteen talojen purkamisajankohdista päätetään myöhemmin.

Kiinteistö Oy Mäyrä

Kiinteistö Oy Mäyrä omistaa ja hallinnoi kerrostaloa, jossa on 23 asuntoa. Vähemmistöosakkaana on Stora Enso Oyj. Vuodelle 2020 asuntojen käyttöasteeksi on arvioitu noin 92 %. Kerrostalon vuokria korotettiin edellisen kerran 1.3.2019 lukien on 0,30 €/jm²/kk. Vuonna 2020 ei vuokria koroteta. Vuosittainen lainan lyhennys on 15.700,00 €. Vuodelle 2020 ei ole suunniteltuja remontteja mutta kellaritilojen viemäreiden korjaustyön suunnittelu aloitetaan vuoden 2020 aikana.

	KIINTEISTÖ OY JÄRVENNEITO	KIINTEISTÖ OY MÄYRÄ
Kunnan omistusosuus	100 %	82 %
VUOKRATUOTOT 100 %	637.092,00	128.373,48
Arvio tyhjänä olosta	45.000,00	13.000,00
Korjauksiin	50.125,00	9.640,00
Lainojen lyhennykset	194.564,90	15.700,00
TILIKAUDEN TULOS	+ 0,37	+ 1,09
Lainasaldo 31.12.2019	1.466.655,69	94.188,93

Kiinteistösaakeyhtiöiden toiminnalliset tavoitteet

Asia	Tavoite
1. Kysyntää vastaavat, toimivat vuokra-asunnot	- korkea käyttöaste ja hyvä asukastyytyväisyys
2. Vuokra-asuntojen kunnossapitäminen, asukasviihtyvyyden ylläpito ja parantaminen	- asuntojen kosteusmittaus aina muuttojen yhteydessä ja remontointi tarpeen mukaan, resurssien mukaan. Epäkelpoja asuntoja ei vuokrata ennen remonttia. - asukaskokouksia vuosittain, vähintään 1/vuosi/yhtiö - käyttöasteiden alhaisuuden vuoksi, on päätetty kehittämistoimenpiteistä, yhden C/D-salkun kohteen hakemista aravarajoituksista vapaaksi ja sitä kautta hallittuun asuntokannan vähentämiseen
3. Putaalansaaren kohteiden öljylämmityksen muutos	- lämmitystapamuutokseen valmistautuminen, toteutuuko kaukolämpöverkon laajennus? - ellei kaukolämpöverkko laajene, joudutaan miettimään muita vaihtoehtoja

5. HYVINVOINTIPROSESSI

Vuonna 2018 käyttöön otetun organisaatiouudistuksen mukaisesti kunnan hyvinvointiprosessi käsittää kunnan hyvinvointi- ja sivistyspalvelukokonaisuudet. Hyvinvointipalveluihin kuuluu Oulunkaaren sosiaali- ja terveydenhuolto-, maahanmuutto- ja työllisyyspalvelut. Sivistyspalvelukokonaisuuteen sisältyvät vapaa sivistystyö-, vapaa-aika-, varhaiskasvatus- ja koulupalvelut.

5.1. Hyvinvointipalvelut

Hyvinvointipalvelujen palvelualue kattaa kuntalaisten hyvinvoinnin edistämisen, työllisyyspalvelut (työpaja, nuorten työpaja, (etsivä nuorisotyö), kuntouttava työtoiminta, nuorten kesätyöllistäminen), maahanmuuttajapalvelut ja Oulunkaaren kuntayhtymältä ostettavat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut.

5.1.1. Hyvinvointipalveluiden käyttötalouden määrärahat

Ulkoinen ja sisäinen	TP 2018	TA 2019	Budj. 2020	Muutos % v.19-20	TS 2021	TS 2022
HYVINVOINTIPALVELUT						
Myyntituotot	236 152	64 490	106 000	64,4	106 000	106 000
Tuet ja avustukset	350 127	291 000	254 000	-12,7	254 000	254 000
Muut toimintatuotot	427					
TOIMINTATUOTOT	586 706	355 490	360 000	1,3	360 000	360 000
Henkilöstökulut	-1 074 226	-953 555	-894 570	-6,2	-903 516	-912 551
Palvelujen ostot	-10 828 769	-10 975 141	-11 100 160	1,1	-11 211 162	-11 323 273
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-25 870	-25 500	-25 500	0,0	-25 500	-25 500
Avustukset	-42 278	-50 000	-50 000	0,0	-50 000	-50 000
Muut toimintakulut	-17 833	-12 485	-35 490	184,3	-35 490	-35 490
TOIMINTAKULUT	-11 988 976	-12 016 681	-12 105 720	0,7	-12 225 667	-12 346 814
TOIMINTAKATE	-11 402 270	-11 661 191	-11 745 720	0,7	-11 865 667	-11 986 814

5.1.2. Hyvinvointipalveluiden toiminnalliset tavoitteet

LISÄÄ TYÖPAIKKOJA		
Valtuustokauden tulostavoite 2021	Valtuustotason toimenpiteet 2018 – 2021	Vuoden 2020 toimenpiteet
Työttömyysprosentti alle Pohjois-Pohjanmaan keskiarvon.	Kehitetään omia työllisyyspalveluita huomioiden maakuntautuudistuksen vaikutukset.	Työllisyysuunnitelman mukainen toiminta.

LISÄÄ ASUKKAITA		
Valtuustokauden tulostavoite 2021	Valtuustotason toimenpiteet 2018 – 2021	Vuoden 2020 toimenpiteet
Vähintään 2 % kuntalaisista on maahanmuuttajia	Kunta ottaa vuosittain kiintiöpaikolaisia ja henkilöitä hätätapaustalialta sekä oleskeluluvan saaneita turvapaikanhakijoita ja Euroopan sisäisiä siirtoja yhteensä noin 32-35 henkilöä	Prosessien kehittäminen Amif-hankkeen tukemana.
Palveluiden laatu ei laske ja niitä arvioidaan ja kehitetään säännöllisesti.	Arvioidaan palvelujen laatua ja kehitetään sekä uudistetaan tapaa toimia arvioinnin ja hyvinvointikertomuksen sekä kuntalaisen tuottaman tiedon pohjalta. Palkitaan uusien ideoiden kokeilemisestä ja keksitään uusia ta-	Laatutyömenetelmien käyttö on vakiintunut osaksi normaalia toimintaa ja sen kehittämistä sekä johtamista. Kehitetään palkitsemisjärjestelmiä.

	poja kannustaa kuntalaisia huolehtimaan aktiivisesti omasta ja läheistensä hyvinvoinnista.	
Kuntalaisten hyvinvointi edistyy Onnellisuuskyselyn tulokset eivät laske.	Prosessit ja toiminta sitoutuvat hyvinvointikertomuksen mukaisen painopisteiden toimeenpanoon.	Hyte-korttien mukaiset toimenpiteet. Oulunkaaren kuntayhtymän järjestämissopimuksessa kirjatut toimenpiteet. Hyvinvointikoordinaattorin määräaikainen työsuhde kesäkuun 2020 loppuun saakka.

KUNNAN VETO- JA PITOVOIMA		
Valtuustokauden tulostavoite 2021	Valtuustotason toimenpiteet 2018 – 2021	Vuoden 2020 toimenpiteet
Kunnan ja Rokua Geopark alueen brändi on vahvistunut	Utajärven brändin rakentaminen ja markkinointia onnellisen yhteisön ympärille.	Brändityön toteuttaminen suunnitelman mukaisesti

Kuntalaisten hyvinvoinnin edistämistyötä toteutetaan jatkamalla hyvinvointikoordinaattorin määräaikaista työsuhdetta kesäkuun 2020 loppuun saakka. Työsuhteen kesto sekä toimenkuvaa arvioidaan vuoden 2020 alussa sen jälkeen, kun uusi hyvinvointijohtaja on aloittanut työt. Tehtävä sisältää kesäkuun 2020 loppuun saakka aiemman määräaikaisen maahanmuuttotyön ohjaajan tehtävät, mutta on laajempi sisältäen muutaakin kuntalaisten hyvinvoinnin edistämistyötä.

Maahanmuuttopalvelujen palvelusuunnitelma on kaikkien kunnassa olevien maahanmuuttajien kotouttaminen, ohjaus ja neuvonta, erityisesti pakolaistaustaisten kuntalaisten. Maahanmuuttopalvelut toimivat kotouttamista ohjaavan lain ja Utajärven kotouttamissuunnitelman mukaisesti yhteistyössä kunnan ja Oulunkaaren kuntayhtymän eri toimijoiden sekä muiden viranomaistahojen ja vapaaehtoistoimijoiden kanssa. Vuosina 2019 – 2021 toteutetaan yhdessä Pudasjärven kaupungin kanssa Löydä kotisi uudestaan Pohjois-Pohjanmaalta-hanketta, jonka yhteydessä kehitetään kuntaan pysyvää toimintamallia perheiden alkuvaiheen kotoutumiseen. Kyseessä on strategian toimeenpanoa tukeva hanke, jolla pyritään kunnan väkiluvun kasvattamiseen.

Työllistämispalveluiden palvelusuunnitelma on hoitaa työllisyyttä ratkaisukeskeisellä toimintamallilla, jossa keskitytään yksilön vahvuuksien vahvistamiseen ja niiden esteiden poistamiseen, jotka ovat työllistymisen esteenä. Toiminta lähtee yksilön tarpeesta ja se on luonteeltaan moniammatillista verkostotyötä. Työllisyysuunnitelmassa vuodelle 2020 työllistämispalvelujen ensisijaisiksi kohderyhmiksi määritellään alle 30-vuotiaat nuoret, vähintään 300 päivää työmarkkinatukea työttömyyden perusteella saaneet henkilöt ja moniammatillisen yhteispalvelun (TYP) asiakkaat.

Oulunkaaren kuntayhtymän hallinnoimassa *TyöTakomo-hankkeessa* ensisijaisena tavoitteena on työllistää kohde kuntien työttömiä työnhakijoita. Lisäksi vahvistetaan työnhakijoiden työelämävalmiuksia ja edistetään uusien työpaikkojen syntymistä. Hanketta rahoittaa Euroopan rakennerahasto, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus ja Oulunkaaren kuntayhtymän kunnat, ja se kestää 31.3.2020 asti.

Työllistämispalveluita ja vuoden 2020 suunnitelmia kuvataan tarkemmin Utajärven kunnan työllistämissuunnitelma 2020 –asiakirjassa.

Nuorten työpajatoiminnan palvelusuunnitelma on toteuttaa nuorten työpajatoimintaa seinättömän työpajamallin mukaisesti ja tarjota nuoren tarpeesta lähtevää yhteiskuntaan sijoittumista tukevaa ja voimavaraistavaa toimintaa yksilöllisesti. Tavoitteena on nuoren osallisuuden tukeminen ja yhteiskuntaan sijoittuminen, koulutusvalmiuksien parantaminen, opintojen loppuun suorittamisen edistäminen ja tukea avoimille työmarkkinoille sijoittumista.

Nuorten työpajatoimintaan on haettu valtionavustusta 28 000 euroa. Nuorten työpajan palveluja on kuvattu tarkemmin Utajärven nuorten työpajan toiminta- ja kehittämissuunnitelmassa vuodelle 2020.

Etsivän nuorisotyön palvelusuunnitelma on kohderyhmään kuuluvien nuorten tavoittaminen, tukeminen ja auttaminen tarvittaessa sellaisten palvelujen ja muun tuen piiriin, joilla edistetään heidän kasvuaan ja itsenäistymistään sekä pääsyään koulutukseen ja työmarkkinoille.

Etsivään nuorisotyöhön on haettu valtionavustusta 28 000 euroa. Budjetti on sivistyspalvelujen alaisuudessa. Kyseisiä palveluja on kuvattu tarkemmin Utajärven etsivä nuorisotyö 2020 - suunnitelma toiminnasta –asiakirjassa.

Kuntayhtymän johtajan katsaus

Vuoden 2020 talousarviovalmistelussa on näkynyt julkisen talouden ja erityisesti kuntatalouden haastava tilanne. Valtiovarainministeriön taloudellisen katsauksen mukaan julkisessa taloudessa on rakenteellinen alijäämä, joka ennusteen mukaan kasvaa lähivuosina. Syinä tähän on hidastuva talouskasvu, väestön ikääntymisestä johtuva menojen kasvu sekä hallitusohjelmassa linjatut menolisäykset. Vuoteen 2040 asti ulottuvien väestöennusteiden mukaan väestömäärän ennustetaan vähenevän kaikissa Oulunkaaren jäsenkunnissa. Myös ikärakenteen muutos vaikuttaa palvelutarpeisiin. Ikävakiointu sairastavuus ja sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeet ovat Oulunkaaren jäsenkunnissa korkealla tasolla maan keskitasoon verrattuna.

Sote-uudistuksen valmistelu jatkuu pääministeri Rinteen hallituskaudella. Uudistuksen tarkoituksena on tehdä uudistus siten, että palvelut ja hallinnollinen rakenne etenevät samaan suuntaan ihmislähtöisesti palvelujärjestelmän sisältöjä uudistaen. Liikkeelle lähdetään sote-keskusohjelmalla ja rakenneuudistus tullaan hallitusohjelman mukaisesti toteuttamaan maakuntapohjaisesti siten, että järjestämisvastuussa olisivat itsehallinnolliset alueet ja erityisen vaativista palveluista vastaisivat viisi yhteistoiminta- aluetta. Maakunnat järjestävät palvelut pääosin julkisina palveluina, joita yksityiset-, sekä kolmannen sektorin palvelut täydentävät. Maakuntien monialaisuus ja verotusoikeus selvitetään parlamentaarisesti vuoden 2020 loppuun mennessä. Maakuntien järjestämisvastuulle alkuvaiheessa siirtyisivät sote-palvelut ja pelastustoimi. Rahoitus maakunnille tulisi pääosin valtiolta ja rahoitusjärjestelmä perustuu tarvevakioituihin kriteereihin.

Hallitusohjelman mukaisesti peruspalveluja ja matalan kynnyksen palveluja vahvistetaan. Keinovalikoimaan kuuluvat kiireettömän hoidon hoitotakuun kiristyminen ja tarkennetut henkilöstömitoitukset ikäihmisten

palveluissa sekä lastensuojelussa. Sosiaali- ja terveydenhuollon tärkeitä liittymäpintoja kuntiin ovat jatkosakin terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut, liikunta- ja kulttuuripalvelut, nuorisotoimi sekä elinvoimapaalvelut. Sote-keskuksiin sisältyvät perhekeskukset ja työikäisten palveluista on tärkeä liittymäpinta kunnan ja valtion hoitamiin työllisyyspalveluihin. Sote-keskusohjelman rahoitushaku on käynnistymässä keväällä 2020. Sosiaalityön palvelut mukaan lukien lastensuojelu ovat tärkeitä kehittämisen painopisteitä.

Sosiaali- ja terveystalouden uudistuksessa on tärkeää huolehtia kansalaisten yhdenvertaisten palvelujen saatavuudesta. Väestön ikääntyminen edellyttää kustannusten hallittavuutta. Kansallisen uudistuksen etenemiselle ei ole asetettu aikataulutavoitteita. Sen vuoksi alueelliset ja paikalliset kehittämistoimet sekä niiden eteneminen ovat keskeisessä roolissa. Kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen yhteistointitavoitteita koskevaa Paras-lakia on jatkettu sote-uudistukseen valmistautuessa. Tämä turvaa osaltaan nykyisten yhteistointialueiden katkeamatonta kehittämistyötä.

Elinkeinojen kehittämisessä kuntayhtymän rooli elinkeinoneuvonnassa ja hankkeiden hallinnoinnissa päättyy. Kuntapalvelutoimiston osalta tiivis yhteistyö jäsenkuntien kanssa jatkuu. Kuntapalvelutoimiston toiminta on keskitetysti johdettu, hajautetusti toteutettu, uusinta tekniikkaa ja seudun osaamista hyödyntävä kuntien ja kuntaorganisaatioiden yhteinen tukipalvelujen asiantuntijakeskus. Yhteinen tietohallinto antaa valmiuksia ICT-toimintaympäristön aktiiviseen kehittämiseen palvelutuotannon tarpeet huomioiden. Digitaalisten palvelujen kehittäminen on oleellinen osa tietohallinnon kehittämistoimintaa sosiaali- ja terveyspalveluissa sekä muissa palveluissa. Oulunkaaren työterveyshuollon palvelut jatkuvat yhtiömuodossa.

Kuntayhtymän uudistetun perussopimuksen mukaisesti omistajaohjauksen neuvottelukunta kokoontuu vähintään kaksi kertaa vuodessa. Kuntayhtymän taloutta ja toimintaa koskevat tavoitteet ja ohjeistukset tulee ottaa osaksi kuntayhtymän ja kuntien välisiä järjestämissopimuksia sekä kuntayhtymän kunkin talousarviovuoden perusteita. Sosiaali- ja terveystalouden palvelualueiden yhteisiä tavoitteita ja toimenpiteitä ovat valmiina muutoksiin, kuntalaisten osallisuus ja omatoimisuus sekä kehittäminen kuuluu kaikille -toimintamallin soveltaminen. Oulunkaaren jäsenkuntien kanssa käytyjen palvelujen järjestämissopimusneuvottelujen linjausten mukaan perhepalveluissa toiminnan lähtökohtana ovat hyvinvointia tukevat ja oikea-aikaiset varhaisen tuen palvelut sekä tarpeenmukaiset kuntouttavat ja intensiivisen tuen palvelut. Palveluiden tarjonta perustuu lakisääteisyteen, asiakkaiden palvelutarpeen arviointiin sekä oikea-aikaiseen palveluohjaukseen. Terveystalouden palveluissa kehitetään terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä yhdessä kuntien hyvinvointiryhmien ja Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin perusterveydenhuollon yksikön kanssa. Ikäihmisten laatusuosituksen mukaan toiminnan painopiste on kotona asumisen tukemisessa ja kotiin annettavissa palveluissa. Sähköisiä palveluja kehitetään ja otetaan käyttöön kaikissa toiminnoissa aktiivisesti. Palvelualuekohtaiset tavoitteet vuodelle 2020 on kuvattu talousarvion liitteinä olevissa kuntakohtaisissa järjestämissopimuksissa.

Kuntayhtymän vuoden 2020 talousarvion toimintakulujen loppusumma on 128.620.464€ (-0,2 % edelliseen vuoteen verrattuna). Sosiaali- ja terveystalouden palvelutuotannon oman toiminnan nettokustannukset kasvavat 1,6 % edelliseen vuoteen verrattuna. Kunnittainen vaihteluväli sosiaali- ja terveystalouden palvelutuotannon nettokustannusten (oma toiminta ja erikoissairaanhoidon) kasvun osalta on -0,9-+1,3 %. Yhtymähallituksen nimeämä talouden tasapainotustyöryhmä valmistelee strategisia talouden tasapainotuksen periaatteita vuoden 2022 loppuun saakka. Oulunkaaren pitkän aikavälin sote-kustannukset peilaavat väestön palvelutarpeita ja vuoden 2020 talousarvio sisältää riskejä talousarvion realistisuudelle.

Leena Pimperi-Koivisto, kuntayhtymän johtaja

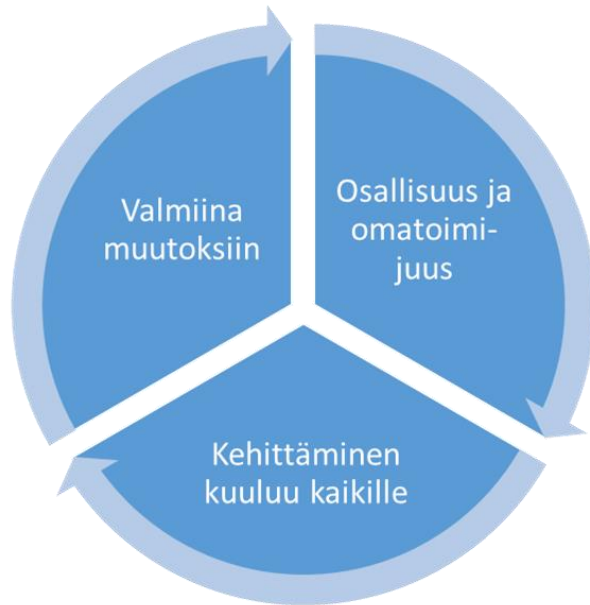
Talousarvio ja sen kohdentaminen vuodelle 2020

	TP	TA	TA	Muutos TA 2019 -> TA 2020	
	2018	2019	2020	€	%
Utajärven perhepalvelut					
Tuotot	353 000	317 000	408 000	91 000	28,7
Kulut	-2 650 000	-2 750 000	-2 904 000	154 000	5,6
Kate	-2 297 000	-2 433 000	-2 497 000	64 000	2,6
<i>Henkilöstömenot</i>	<i>-1 016 000</i>	<i>-1 105 000</i>	<i>-1 214 000</i>	<i>109 000</i>	<i>9,9</i>
<i>Palvelut</i>	<i>-1 142 000</i>	<i>-1 150 000</i>	<i>-1 218 000</i>	<i>68 000</i>	<i>5,9</i>
<i>Kuntien tukipalvelut</i>	<i>-163 000</i>	<i>-170 000</i>	<i>-170 000</i>	<i>0</i>	<i>0,0</i>
Utajärven terveystalvet					
Tuotot	1 133 000	973 000	853 000	-120 000	-12,3
Kulut	-3 301 000	-3 365 000	-3 407 000	42 000	1,2
Kate	-2 168 000	-2 392 000	-2 554 000	162 000	6,8
<i>Henkilöstömenot</i>	<i>-1 917 000</i>	<i>-2 009 000</i>	<i>-1 988 000</i>	<i>-21 000</i>	<i>-1,0</i>
<i>Palvelut</i>	<i>-825 000</i>	<i>-782 000</i>	<i>-741 000</i>	<i>-41 000</i>	<i>-5,2</i>
<i>Kuntien tukipalvelut</i>	<i>-327 000</i>	<i>-356 000</i>	<i>-457 000</i>	<i>101 000</i>	<i>28,4</i>
Utajärven vanhuspalvelut					
Tuotot	840 000	485 000	674 000	189 000	39,0
Kulut	-3 466 000	-3 041 000	-3 240 000	199 000	6,5
Kate	-2 625 000	-2 556 000	-2 566 000	10 000	0,4
<i>Henkilöstömenot</i>	<i>-2 144 000</i>	<i>-1 290 000</i>	<i>-1 369 000</i>	<i>79 000</i>	<i>6,1</i>
<i>Palvelut</i>	<i>-840 000</i>	<i>-560 000</i>	<i>-713 000</i>	<i>153 000</i>	<i>27,3</i>
<i>Kuntien tukipalvelut</i>	<i>-478 000</i>	<i>-269 000</i>	<i>-257 000</i>	<i>-12 000</i>	<i>-4,5</i>
Oma toiminta yhteensä					
Tuotot	2 326 000	1 775 000	1 935 000	160 000	9,0
Kulut	-9 417 000	-9 155 000	-9 551 000	396 000	4,3
Kate	-7 090 000	-7 380 000	-7 617 000	237 000	3,2
<i>Henkilöstömenot</i>	<i>-5 077 000</i>	<i>-4 403 000</i>	<i>-4 571 000</i>	<i>168 000</i>	<i>3,8</i>
<i>Palvelut</i>	<i>-2 806 000</i>	<i>-2 493 000</i>	<i>-2 673 000</i>	<i>180 000</i>	<i>7,2</i>
<i>Kuntien tukipalvelut</i>	<i>-968 000</i>	<i>-795 000</i>	<i>-884 000</i>	<i>89 000</i>	<i>11,2</i>
Esh					
Tuotot	0	0	0	0	0,0
Kulut	-3 580 000	-3 465 000	-3 355 000	-110 000	-3,2
Kate	-3 580 000	-3 465 000	-3 355 000	-110 000	-3,2
Yhteensä					
Tuotot	2 326 000	1 775 000	1 935 000	160 000	9,0
Kulut	-12 996 000	-12 620 000	-12 906 000	286 000	2,3
Kate	-10 670 000	-10 845 000	-10 972 000	127 000	1,2
Poistot ja arvonalent.	0	0	0	0	0,0
Soten hankkeet	-10 000	-11 000	-14 000	3 000	27,3
Yhteensä	-10 680 000	-10 857 000	-10 986 000	129 000	1,2

Palvelualojen yhteiset tavoitteet

Kaikkia kuntia ja palvelualoja läpileikkaava yhteiset tavoitteet ovat:

- Valmiina muutokseen
- Osallisuus ja omatoimisuus
- Kehittäminen kuuluu kaikille

5.2. Sivistyspalvelut

Utajärven kunnan sivistyspalvelut tarjoaa avulla kuntalaisille kehittyneet, asiakaslähtöiset palvelut, jotka tukevat kuntalaisen edellytyksiä elinikäiseen henkiseen, sosiaaliseen ja fyysiseen hyvinvointiin.

Tavoite: Sivistystoimen tehtävänä on monipuolisten ja nykyaikaisten sivistyspalveluiden tarjoaminen ja paikallisen kulttuuripohjan vahvistaminen. Päämääränä on ajatteleva, toimiva ja tyytyväinen kuntalainen, joka viihtyy ja haluaa asua paikkakunnallaan. Tähän päästään ihmisen elinikäisen henkisen, sosiaalisen ja fyysisen kasvun tukemisella.

5.2.1. Sivistyspalveluiden käyttötalouden määrärahat

Ulkoinen ja sisäinen	TP 2018	TA 2019	Budj. 2020	Muutos % v.19-20	TS 2021	TS 2022
SIVISTYSPALVELUT						
Myyntituotot	358 734	242 563	227 570	-6,2	227 570	227 570
Maksutuotot	109 879	41 098	97 500	137,2	97 500	97 500
Tuet ja avustukset	104 077	65 079	73 880	13,5	73 880	73 880
Muut toimintatuotot	23 119	17 000	23 500	38,2	23 500	23 500
TOIMINTATUOTOT	595 809	365 740	422 450	15,5	422 450	422 450
Henkilöstökulut	-3 953 518	-4 055 306	-4 083 760	0,7	-4 124 598	-4 165 844
Palvelujen ostot	-1 834 757	-1 898 509	-2 027 860	6,8	-2 048 139	-2 068 620
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-255 092	-282 058	-278 820	-1,1	-278 820	-278 820
Avustukset	-120 917	-169 000	-163 620	-3,2	-163 620	-163 620
Muut toimintakulut	-126 072	-94 537	-120 430	27,4	-120 430	-120 430
TOIMINTAKULUT	-6 290 356	-6 499 410	-6 674 490	2,7	-6 735 606	-6 797 334
TOIMINTAKATE	-5 694 547	-6 133 670	-6 252 040	1,9	-6 313 156	-6 374 884

5.2.2. Sivistyspalveluiden määrärahojen jakautuminen

Sivistyspalveluiden määräraha jakautuu seuraavasti:

ULKOISET LUVUT (€)	Henkilöstökulut	Palvelujen ostot	Aineet, tarvikkeet, tavarat	Avustukset	Muut Toimintakulut
Opetustoimi					
0 lk	169 260		8 000		
1-5 luokat	1 089 950	45 530	42 360		20 500
6-9 luokat	1 173 100	71 210	85 700		17 650
Lukio	447 300	119 880	51 700		71 000
Koululaiskuljetus		556 000			
Kulttuuri- ja vapaa-aika					
Kansalaisopisto		33 400			
Kirjasto	116 750	9 220	44 750		1 360
Liikuntapalvelut		53 620	7 350	16 600	1 550
Nuorisopalvelut		51 520	3 500	12 800	700
Päivähoitopalvelut					
Kissankulma	197 130	5 150	9 350		
Huvikumpu	300 460	4 630	5 880		
Vaahterämäki	174 360	3 620	5 790		
Koirämäki	175 320	2 720	5 260		
Lasten kotihoidon tuki				126 220	

5.2.3. Sivistyspalveluiden toiminnalliset tavoitteet

Strategiasta johdetut toiminnalliset tavoitteet

LISÄÄ ASUKKAITA		
Valtuustokauden tulostavoite 2021	Valtuustotason toimenpiteet 2018 – 2021	Vuoden 2020 toimenpiteet
Väkiluvun ja väestörakenteen kehitys ovat positiivisia: lisää uusia asukkaita	Ekologisen ja helpon arjen yhteisöllinen sekä älykäs asuinalue konseptin suunnittelu ja toteutus lapsiperheille ja ikäihmisille. Lapsiperhepaketti	Lapsiperhepaketti
Lapsimäärä pysyy nykyisellään tai lisääntyy.	Kehitetään ja muodostetaan uusia vetovoimatekijöitä. Lapsiperhepaketti	Lapsiperhepaketti
Palveluiden laatu ei laske ja niitä arvioidaan ja kehitetään säännöllisesti.	Arvioidaan palvelujen laatua ja kehitetään sekä uudistetaan tapaa toimia arvioinnin ja hyvinvointikertomuksen sekä kuntalaisen tuottaman tiedon pohjalta. Palkitaan uusien ideoiden kokeilemisestä ja keksitään uusia tapoja kannustaa kuntalaisia huolehtimaan aktiivisesti omasta ja läheistensä hyvinvoinnista. Esi-, perus-, ja lukion opetus-suunnitelmien sekä varhaiskasvatuksen suunnitelman toteuttaminen	Esi-, perus-, ja lukion opetus-suunnitelmien sekä varhaiskasvatuksen suunnitelman toteuttaminen
Kuntalaisten hyvinvointi edistyy Onnellisuuskyselyn tulokset eivät laske.	Prosessit ja toiminta sitoutuvat hyvinvointikertomuksen mukaisien painopisteiden toimeenpääntöön. Liikuntaohjelman toteuttaminen Kulttuuriohjelma Lasten, varhaisnuorten ja nuorten kerhojen ja tapahtumien kehittämien	Hyte-korttien mukaiset toimenpiteet Liikuntaohjelman toteuttaminen Kulttuuriohjelma Lasten, varhaisnuorten ja nuorten kerhojen ja tapahtumien kehittämien

	Kansalaisopistotarjonta	Kansalaisopistotarjonta kuntalaisten tarpeista käsin
--	-------------------------	--

Esiopetus, peruskoulu ja lukio

Utajärven koulussa toimii esiopetus, perusopetus ja lukio. Koulu järjestää myös kunnan aamu- ja iltapäiväkerhotoiminnan. Oppilaita Utajärven koulussa on yhteensä 431 ja henkilökuntaa noin 45.

Tavoite: Utajärven koulu antaa tasokasta opetusta ja kasvatusta ajanmukaisessa ja viihtyisässä oppimisympäristössä, jossa vallitsee turvallinen ja innostava ilmapiiri. Lukion oppilasmäärän positiivinen kehitys jatkuu.

Varhaiskasvatus

Keisarintien päiväkoti on Utajärven ainoa päiväkoti ja siinä on neljä ryhmää. Vuorohoitoryhmä on avoinna lasten etukäteen ilmoitettujen hoitoaikojen mukaan. Päiväkodissa on paikkoja 84 lapselle ja henkilökuntaa on 22.

Varhaiskasvatuksen tehtävä on edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä huoltajien kanssa. Toiminta tapahtuu pitkälti pienryhmissä, jolloin lapsen yksilölliset tarpeet tulevat huomioituiksi. Varhaiskasvatus on lasten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävä ja syrjäytymistä ehkäisevä palvelu. Varhaiskasvatuksessa opitut tiedot ja taidot vahvistavat lasten osallisuutta sekä aktiivista toimijuutta yhteiskunnassa. Lisäksi varhaiskasvatus tukee huoltajia kasvatustyössä sekä mahdollistaa heidän osallistumisensa työelämään tai opiskeluun.

Tavoite: Päämääränä on lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin, kasvun, kehityksen ja oppimisen tukeminen yhteistyössä vanhempien kanssa. Tarjoamme laadukasta ja lapsen yksilölliset tarpeet huomioivaa varhaiskasvatusta. Tavoitteemme on varmistaa, että lapsella on ympärillään välittäviä ihmisiä ja hän kokee tulevansa kuulluksi ja arvostetuksi yhteisön jäsenenä.

Vasite

Vasite-tiimi on Utajärven kunnan vapaan sivistystyön ja vapaa-aikapalveluiden henkilöstön tiimi. Siihen kuuluvat kirjaston, nuorisopalveluiden, liikuntapalveluiden ja kulttuuripalveluiden henkilökunta. Tiimin palvelut on tarkoitettu kaikille kuntalaisille ja vapaa-ajan asukkaille ja niillä kaikilla on oma merkityksensä ihmisten hyvinvointiin.

Tavoite: Tiimin tehtävänä on kirjaston, nuoriso-, liikunta- ja kulttuuripalveluiden sekä kansalaisopiston toiminnan suunnittelu, seuranta ja kehittäminen.

Kansalaisopisto

Kansalaisopistopalvelut ostetaan Muhoksen kunnalta. Utajärven kunta korvaa Muhoksen kunnalle kustannukset niistä kursseista, jotka järjestetään Utajärvellä. Hallintokuluista Utajärven kunta maksaa osansa samassa suhteessa kuin opiston tunnit jakautuvat Muhoksen ja Utajärven kuntien välillä. Kunta tukee Utajärven kuntalaisten osallistumista kursseille OjO-setelillä.

Tavoite: Kansalaisopisto vastaa kurssitarjonnassaan Utajärvellä kuntalaisten tarpeisiin.

Kirjastopalvelut

Kirjasto panostaa lasten lukuinnostuksen lisäämiseen ja kulttuuripalveluiden tarjoamiseen. Vuonna 2020 kirjastossa työskentelee 1 kokoaikainen, kaksi osa-aikaista työntekijää ja yksi kokoaikainen oppisopimusopiskelija. Paremman palvelun kirjaston (ns. itsepalvelukirjasto) myötä kirjasto palvelee asiakkaita myös kirjaston varsinaisten aukioloaikojen ulkopuolella.

Tavoite: Kirjasto vastaa kuntalaisten tarpeisiin kirjastolain mukaisesti.

Kulttuuripalvelut

Vuonna 2020 kulttuuripalveluissa työskentelee osa-aikainen kulttuurisihteeri sekä kokoaikainen kulttuurituottaja, jonka työpanoksesta osa suunnataan kirjastoon. Vuonna 2019 voimaan tullut laki kuntien kulttuuritoiminnasta antaa kunnille uusia tehtäviä, esim. edistää kulttuurin ja taiteen harrastamista sekä siihen liittyvää kansalaistoimintaa edistämällä näin kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä sekä osallisuutta ja yhteisöllisyyttä.

Tavoite: Kehittää kulttuuritoimintaa Utajärvellä uuden lain mukaisesti.

Liikunta- ja nuorisopalvelut

Nuoriso- ja liikuntapalvelut ostetaan yksityiseltä palveluntuottajalta. Nykyinen optiosopimuskausi päättyy 31.7.2020. Toimialueella on osaamista sekä tapahtumatuottamiseen että hyvinvointia edistävään liikunta- ja nuorisotoimintaan. Toimialueella tehdään tiivistä yhteistyötä nuoriso- ja liikuntajärjestöjen kanssa, nuorisovaltuuston, Oulunkaaren, eri hankkeiden sekä erilaisten verkostojen kanssa.

Tavoite: Nuoriso- ja liikuntapalvelut kilpailutetaan keväällä 2020. Kunnanhallituksen päätöksen mukaisesti solmitaan toistaiseksi voimassa oleva sopimus.

6. HALLINTO- JA TUKIPALVELUPROSESSI

Organisaatiomallin mukaan kunnan tukipalveluprosessi käsittää kunnan hallinnon ja tukipalveluiden palvelukokonaisuudet. Tehtäväalue sisältää valtuuston, kunnanhallituksen, tilintarkastuksen, lupa- ja valvontalautakunnan, keskusvaalilautakunnan, hyvinvointivaliokunnan, elinvoimavaliokunnan ja sivistysvaliokunnan toimintakulut sekä kunnan johtamisen, edustamisen ja tiedottamisen ja hallintotiimin menot.

Hallinto tuottaa poikkihallinnollisesti toimialueiden toimistopalvelut, asiakas- ja yhteispalvelut (KELA ja TE-toimisto), henkilöstöpalvelut, talouspalvelut, tietohallintopalvelut, henkilöstön työsuojeluun ja työhyvinvointiin liittyvät yleiset toimenpiteet. Ulkopuolisilta ostettavia palveluita ovat Oulunkaaren kuntapalvelutoimiston talous-, henkilöstö ja ICT-palvelut sekä eläkeasiamiehen palvelut.

6.1. Hallinto- ja tukipalveluiden käyttötalouden määrärahat

Ulkoisen ja sisäinen	TP 2018	TA 2019	Budj. 2020	Muutos % v.19-20	TS 2021	TS 2022
HALLINTOPALVELUT						
Myyntituotot	256 846	243 420	258 270	6,1	258 270	258 270
Tuet ja avustukset	44 566	38 540	34 270	-11,1	34 270	34 270
Muut toimintatuotot	227					
TOIMINTATUOTOT	301 639	281 960	292 540	3,8	292 540	292 540
Henkilöstökulut	-645 079	-640 870	-658 360	2,7	-664 944	-671 593
Palvelujen ostot	-954 192	-907 566	-907 560	0,0	-916 636	-925 802
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-44 042	-42 436	-42 440	0,0	-42 440	-42 440
Avustukset	-153 779	-140 000	-140 000	0,0	-140 000	-140 000
Muut toimintakulut	-44 054	-29 800	-29 800	0,0	-29 800	-29 800
TOIMINTAKULUT	-1 841 146	-1 760 672	-1 778 160	1,0	-1 793 819	-1 809 635
TOIMINTAKATE	-1 539 507	-1 478 712	-1 485 620	0,5	-1 501 279	-1 517 095

Toimintakate (ulk. + sis.),	TP 2017	TP 2018	TA 2019	TA 2020
Vaalit	-7 049	-534	-260	230
Valtuusto	-90 001	-76 687	-64 560	-60 050
Kunnanhallitus	-244 506	-238 307	-136 520	-131 750
Hallintotiimi (sis. laskutus)	-113 247	-151 776	-163 910	-169 380
Keskitetetyt tietohallintopalvelut (vyörytetään)	-112 915	-134 900	-137 000	-137 000
Oulunk. Kuntapalvelutoimisto (vyörytetään)	-271 012	-260 316	-299 056	-285 540
Muu yleishallinto	-233 203	-179 540	-223 040	-226 970

6.2. Hallinto – ja tukipalveluiden toiminnalliset tavoitteet

LISÄÄ TYÖPAIKKOJA		
Valtuustokauden tulostavoite 2021	Valtuustotason toimenpiteet 2018 – 2021	Vuoden 2020 toimenpiteet
Sähköisten palveluiden määrä ja käyttö lisääntyneet	Uudenlaisten innovaatioiden kehittäminen sujuvan arjen mahdollistamiseksi.	Digituen toimintamallin kehittäminen ja jalkauttaminen yhteistyössä Pohjois-Pohjanmaan liiton ja kuntien kanssa. Tutkitaan tiedonhallintamallia tehtäessä organisaation prosesseja ja mahdollisuuksia sähköisiin palveluihin.
On otettu käyttöön 8 uutta sähköistä palvelua: helpottavat asiointia, ovat aika- ja paikkariippumattomia	Olemassa olevien sähköisten palveluiden ajantasaistaminen.	Sähköisen asioinnin käyttöönotto varhaiskasvatuksessa.

	<p>Yhdistetään käyttöön otettavat sähköisen asioinnin palvelukanavat internet-sivujen yhteyteen. Suomi.fi-palveluiden käyttöönoton laajentaminen (palvelutietovaranto; kunnan palveluiden kuvaukset).</p> <p>Kunnan internet-sivuilla ”Teksti puheeksi” –laajennus.</p>	<p>Dynasty Sähköinen Asiointi –laajennuksen käyttöönotto ja loma-kepalvelun toteutus ratkaisulla.</p> <p>Organisaation sisäisen Intanetin jatkokehittäminen viestinnässä.</p> <p>Opiferus Taloussuunnittelun ja Johdon työpöydän käytön lisääminen, sekä tilinpäätös ja investoinnit – osioiden käyttöönotto.</p> <p>Selvitetään rakennusvalvonnan sähköisen asioinnin toteutuksen vaihtoehtoja, mahdollisesti toteutetaan myös.</p>
--	---	--

LISÄÄ ASUKKAITA		
<p>Kuntalaisten hyvinvointi edistyy</p> <p>Onnellisuuskyselyn tulokset eivät laske.</p>	<p>Prosessit ja toiminta sitoutuvat hyvinvointikertomuksen mukaisien painopisteiden toimeenpanoon.</p>	<p>Hyte-korttien mukaiset toimenpiteet</p>

KUNNAN VETO- JA PITOVOIMA		
Valtuustokauden tulostavoite 2021	Valtuustotason toimenpiteet 2018 – 2021	Vuoden 2020 toimenpiteet
<p>Kuntalaiset löytävät ja saavat tiedon helposti yhteisistä asioista.</p>	<p>Kuntalaiset aktiivisesti mukaan kunnan kehittämiseen ja toimenpiteiden suunnitteluun.</p> <p>Tiedottamista sekä kunnan viestintää kehitetään nykyaikaisiksi ja kuntalaisia osallistaviksi.</p> <p>Kuntalaiset aktiivisesti mukaan kunnan kehittämiseen ja toimenpiteiden suunnitteluun.</p>	<p>Kunnan verkkosivuilla olevan Palvelut-valikon ja palvelukuvausten selkeyttäminen ja löydettävyyden parantaminen.</p> <p>Saavutettavuusdirektiivin mukaisen vaatimusten täyttäminen verkkosivuilla.</p>

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Utajärven sisäinen valvonta toteutuu käytännössä kunnan johtamis-, suunnittelu- ja ohjauskäytännöissä. Sisäisen valvonnan järjestämismääräyksen vastuu on kunnanhallituksella. Sisäinen valvonta on osa johtamista ja samalla johtamisen apuväline, se tuottaa tietoa ja analyyskejä johdon tarpeisiin. Kunnan sisäistä valvontaa toteutetaan operatiivisella tasolla tilivelvollisten johtavien viranhaltijoiden toimesta. He vastaavat oman alueensa sisäisen valvonnan järjestämisestä ja toimivuudesta.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arviointi dokumentoidaan systemaattisesti kunnan eri tasoilla. Arvioinnin suorittaminen hallintokunnittain mahdollistaa kattavan arvion sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan menettelyistä ja niiden toimivuudesta. Arvioinnissa tunnistetaan merkittävien riskien lisäksi toiminnallisia ja taloudellisia ja vahinkoriskejä. Tunnistettujen merkittävien riskien lisäksi esitetään niille määritellyjä riskienhallinnan toimenpiteitä.

Sisäisen valvonnan rakenteet ja menettelytavat perustuvat hallintosääntöön, toiminnan ja talouden suunnitteluun sekä seurannan menettelyihin, toimintojen prosessikuvauksiin ja työ- ja tehtäväkuvauksiin. Keskeisimpänä kehittämishaasteena on riskikartoituksen toteutus määräajoin ja sen pohjalta riskienhallinnan kehittäminen ja organisointi.

Hyvä hallintotapa toteutuu palvelualueilla lakien, sääntöjen ja ohjeiden noudattamisella asioiden valmistelussa, päätöksenteossa ja toimeenpanossa. Keskeisiä, toimintaa ohjaavia normeja ovat muun muassa kuntalaki ja kunnan hallintosääntö sekä muut sisäiset säännöt ja ohjeet. Viran- ja toimenhaltijoiden päätösvaltuudet on määritelty delegointiohjeessa. Hyvä hallinto- ja johtamistapa kuntakonsernissa ohjeistus on hyväksytty kunnanhallituksessa 2.9.2014. Utajärven kunnan riskienhallintapolitiikka hyväksyttiin kunnanhallituksessa 7.12.2016. Kuntapäätäjien ja viranhaltijoiden päätöksenteon tueksi tuotetaan neljännesvuosittain ajantasaista tietoa kunnan taloudellisesta tilanteesta.

Sopimusten hallinta

Kunnan johtamisen yhtenä osa-alueena on sopimukseen perustuva johtaminen, jossa omistajaohjaus perustuu neuvotteluihin sopimuskumppaneiden kanssa, sopimusten valmisteluun, laadittuihin sopimuksiin ja sopimusten valvontaan. Kunnan etujen turvaaminen edellyttää sopimusehtojen huolellista valmistelua. Sopimusten valmistelussa ja valvonnassa on kysymys erityisesti sopimusten riskienhallinnasta sekä kunnan päättäjien tiedonsaannin turvaamisesta.

Utajärven kunnalla on käytössä sähköinen sopimushallintajärjestelmä, joka mahdollistaa sopimusten seurannan, ajoitetut hälytykset ja raportoinnin.

Sähköiset palvelut

Sähköisten palveluiden kehitystyötä jatketaan vuonna 2020. Keskeisenä lähtökohtana pidetään edelleen, että palvelun tulee tehostaa prosessia eikä tuoda lisätyötä henkilöstölle. Myös hyvin keskeisiä lähtökohtia ovat käyttöön otettavien palveluiden kustannukset sekä käytettävyyksi asiakkaille.

Varhaiskasvatuksen asiointipalvelun käyttöönotto on siirtynyt toteutettavaksi vuoden 2020 aikana. Varhaiskasvatuksen toiminnanohjausjärjestelmä vaihdettiin vuoden 2019 kesän aikana huomattavan kustannussäästön vuoksi, joten asiointipalvelun käyttöönotto myös lykkääntyi siihen saakka, että saadaan uusi järjestelmä täysin käyttöön.

Kunnan käyttämä asianhallintajärjestelmä Dynasty päivitetään uuteen versioon kevään 2020 aikana. Päivitys mahdollistaa Dynasty Sähköinen Asiointi -palvelun käyttöönoton, joka on suunniteltu toteutettavaksi syksyllä 2020. Sähköinen Asiointi -palvelulla tullaan toteuttamaan keskitetty lomakepalvelu, joka mahdollistaa mm. avustus- ja asuntohakemukset sähköisesti.

Rakennusvalvonnan sähköisen asioinnin osalta on odotettu kuntarekisterijärjestelmämme palveluntarjoajan ratkaisun valmistumista, mutta sen lykkääntyä asiakokonaisuus on otettu uudelleenharkintaan. Karitoitus ratkaisun toteutukseen tehdään uudestaan, ja mahdollisesti toteutetaan vuoden 2020 aikana.

Vuoden 2019 aikana toteutetun resurssivarauskalenterin kehitystyön tuloksena kunnassa on toteutettavissa nyt julkiset tilavarauskalenterit ja laskutusaineiston muodostus palvelussa. Vuoden 2020 keväällä selvitetään mahdollisuutta julkisen tilavaraustoiminnan laajentamista liikuntatoimen käyttöön mm. jäähallin ja Nuoriso- ja liikuntatalon liikuntasalin sähköiseen varaustoimintaan ja laskutukseen.

Opetustoimessa on otettu käyttöön vuoden 2019 aikana Tieran tuottama Opetuksen työpöytä Edison, joka koostaa yhteen kaikki opetuksessa käytettävät palvelualustat. Palvelun käytön laajentamista jatketaan vuoden 2020 aikana uusilla palvelualustaliitännöillä, sitä mukaa kun Opetus- ja kulttuuriministeriön tarjoama MPASSid-tunnistusratkaisu laajenee käyttöön kunnan opetustoimessa käytössä oleviin palvelualustoihin. Edison ja MPASSid-ratkaisuiden yhteiskäytöllä tavoitellaan tilannetta, jossa oppilas tai henkilökunnan jäsen pääsee kirjautumaan kaikkiin palvelualustoihin Wilma-tunnuksellaan.

Kuntaorganisaation intranet palvelu vaihdettiin toiseen alustaan vuoden 2019 kesällä, keskeisenä syynä vaihdolle olivat kustannussäästöt. Uuden palvelun käyttöä pyritään lisäämään ja henkilökunnalle tarkoitettua sisältöä tullaan lisäämään vuoden 2020 aikana.

Saavutettavuusdirektiivi ja sitä seuraava kansallinen lainsäädäntö vaativat myös Utajärven kuntaa tekemään digitaaliset palvelut saavutettaviksi. Laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta astui voimaan 1.4.2019. Työ on aloitettu syksyllä 2019 ja sitä jatketaan vuonna 2020. Aikataulutus toteutukselle on Valtiovarainministeriön toimesta porrastettu, ja tämän aikataulutuksen mukaan Utajärven kunnan verkkosivustojen pitää olla saavutettavuusvaatimusten mukaisia 23.9.2020.

Pohjois-Pohjanmaan liitto on käynnistänyt Digituki-pilotin, jossa myös Utajärven kunta on mukana. Työ digitaalisen toimintamallin kehittämisen osalta jatkuu myös vuonna 2020.

Tietosuoja ja tietoturva

Tietosuojatyötä jatketaan vuoden 2020 aikana mm. tiedonhallintamallin toteutuksen yhteydessä. Laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta sekä siihen liittyvät lait tulevat voimaan 1.1.2020. Laki edistää tiedonhallinnan yhdenmukaistamista, tietoturvallisuutta ja digitalisointia viranomaistoiminnassa. Vuoden 2019 aikana on aloitettu yhteisprojekti Oulunkaaren kuntayhtymän ja sen jäsenkuntien kanssa tiedonhallinnan kokonaisarkkitehtuurityöstä ja se jatkuu vuoden 2020 aikana. Henkilöstölle on myös julkaistu tietosuojaan liittyvää tietoa uudessa intranet-järjestelmässä. Tietoa tullaan päivittämään ja lisäämään vuoden 2020 aikana. Henkilöstölle tullaan myös järjestämään lyhyitä koulutustilaisuuksia tietosuojasta. Kunnalla on käytössä sähköinen tietoturva- ja tietosuojakoulutus, joka tulee kaikkien uusien vuoden 2020 aikana.

6.3. Henkilöstösuunnitelma

Nykyaikainen johtaminen on osa Utajärven kunnan strategiaa. Utajärven kunnan henkilöstöohjelman visio on kunnan strategiaa toteuttava, hyvinvoiva, ammattitaitoinen, osaamistaan uudistava, yhteistyötaitoinen, laatu- ja kustannustietoinen henkilöstö. Kunnan henkilöstöpolitiikan tavoitteena on vahvistaa kunnan tiimiorganisaatiota, yhteisöllisyyttä, kiinnittää huomiota henkilöstön jaksamiseen ja taata mahdollisuudet henkilökunnan keskeiseen vuorovaikutukseen. Kunnan yhteisöllisyyttä rakennetaan määrätietoisesti. Tavoitteena on, että jokainen työntekijä tuntee kuuluvansa kunnan työyhteisöön, arvostaa kunnan toiminta-ajatusta ja sitoutuu kunnan yhteisiin tavoitteisiin ja viestittää positiivisista asioista niin ulkoisesti kuin sisäisesti. Henkilöstöpalaverit jatkavat toimintaansa. Samoin henkilöstön valitsema virkistystyöryhmä järjestää toimintaa henkilöstölle.

Henkilöstösuunnittelun keskeisin lähtökohta on huolehtia henkilöstön osaamisen ja työhyvinvoinnin ylläpitämisestä ja kehittämisestä. Edellä mainittuihin kokonaisuuksiin resursointi varmistaa henkilöstön osaamisen, työmotivaation ja laadukkaan palvelutuotannon.

Työntekijöiden hyvinvointia edistetään mm. sportti- ja kulttuuripassilla, työergonomialla ja kuntoutuksilla. Työnantaja voi sportti- ja kulttuuripassin avulla palkita, kannustaa ja aktivoida henkilöstöään tarjoamalla heille omaehtoista liikuntaa ja kulttuuripalveluja. Järjestelmä tuottaa työnantajalle ajantasaisen raportoinnin ja aktivointityökaluja työntekijöiden hyvinvoinnin edistämiseksi. Passin arvo on työntekijälle 100 €/vuosi ja työnantajakustannukset perustuvat sen todelliseen käyttöön.

Yhteistyötoimikunta toimii henkilöstön hyvinvoinnin edistämiseksi.

6.4. Henkilöstö

Henkilöstöjohtamisessa korostuu pitkäjänteinen henkilöstövoimavarojen suunnittelu, jonka lähtökohdan ja perustan muodostavat organisaation visio, strategia ja arvot. Kunnan strategisen henkilöstöjohtamisen tavoitteena on sekä organisaation tuloksellisuuden ja kilpailukyvyyn, että työelämän laadun samanaikainen toteutuminen. Henkilöstöstrategiassa määritellään henkilöstöön kohdistuvat määrälliset ja rakenteelliset sekä osaamiseen ja työhyvinvointiin liittyvät tavoitteet. Strategian määrittelyssä otetaan huomioon myös organisaation taloudelliset resurssit. Strategisen henkilöstösuunnittelun tavoitteena on tunnistaa henkilöstön vahvuudet ja kehittämiskohteet sekä toimintaympäristön muutoksiin kytkeytyvät mahdollisuudet ja uhat.

Kunnassa on 1.1.2020 täytettynä 106,70 vakituista virkaa ja toimea. Vakituisesti täyttämättä on 23 kpl. Vuoteen 2018 asti näkyy taulukossa täyttämättä olevat toimet ja virat ja vuoden 2019 luvussa näitä ei mukana.

Utajärven kunta	1.1.2017	1.1.2018	1.1.2019	1.1.2020
Elinvoimapalvelut	1	2	1	0
Elinympäristöpalvelut	36,5	36,7	32,70	30,7
Hyvinvointipalvelut	3	3	3	2,3
Sivistyspalvelut	81,1	81,1	64,80	63
Hallinto/tukipalvelut	11,22	11,22	10,22	10,7

Yhteensä	132,82	134,02	111,72	106,70
-----------------	---------------	---------------	---------------	---------------

Hallintopalveluiden budjettialueella on 10,7 vakituista täytettyä virkaa/toimea. Suunnittelijan työajasta on hallinnossa 70 %. Asiointipisteen palveluja myydään Kelalle noin 0,30 % ja TE- toimistolle 10 % palvelusihteerin työajasta. Yrityspuistolle myydään 0,35 % palvelusihteerin työajasta.

Hyvinvointipalveluissa on vakituisia työntekijöitä 2,3. Oppisopimusopiskelijoita on 3. Lisäksi on määräaikainen hyvinvointikoordinaattori kesäkuun 2020 loppuun saakka.

Elinvoimapalvelu ostaa määräaikaisesti 0,2 kaavoitusinsinöörin ja 0,2 palvelu- ja viestintäsihteerin työpanosta.

Sivistyspalveluissa on 80 vakinaista virkaa tai toimea. Näistä vuoden 2020 alussa on täyttämättä 17.

Elinympäristöpalveluissa on 30,70 vakinaista virkaa tai toimea. Määräaikaisessa tehtävässä on projektityöntekijä.

Ympäristöterveydenhuollon palvelut hoidetaan alueellisena, Pudasjärven kaupungin ollessa vastuukuntana. Palo- ja pelastustoimen palvelut hoidetaan Oulu-Koillismaan pelastuslaitoksen kautta. Lomituspalvelujen hallinnon hoitaa Muhoksen kunta. Kansalaisopistopalvelut ostetaan Muhokselta. Yleisen edunvalvonnan järjestää valtio. Maataloushallinnon palvelut hoidetaan yhteistoiminta-alueena Oulun kaupungin ollessa vastuukunta. Asiakasvastaanotto hoidetaan ajanvarausperiaatteella.

7. TULOSLASKELMAOSA

ULKOINEN JA SISÄINEN	TP 2018	TA 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Toimintatulot	5 787 050	4 158 302	4 484 320	4 484 320	4 484 320
Myyntitulot	3 640 539	2 827 265	2 888 950	2 888 950	2 888 950
Maksutulot	169 812	105 098	178 500	178 500	178 500
Tuet ja avustukset	559 318	464 619	495 650	495 650	495 650
Muut toimintatuotot	1 417 381	761 320	921 220	921 220	921 220
Toimintamenot	-25 583 921	-24 943 097	-25 843 740	-26 079 326	-26 317 268
Henkilöstömenot	-7 279 045	-7 110 924	-7 197 760	-7 269 738	-7 342 435
Palvelujen ostot	-15 803 996	-15 835 597	-16 360 870	-16 524 479	-16 689 723
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 798 374	-1 326 574	-1 473 170	-1 473 170	-1 473 170
Avustukset	-326 836	-394 000	-489 320	-489 320	-489 320
Muut toimintamenot	-375 670	-276 002	-322 620	-322 620	-322 620
Toimintakate	-19 796 871	-20 784 795	-21 359 420	-21 595 006	-21 832 948
Verotulot	9 873 675	10 397 000	10 333 000	10 598 000	11 243 000
Valtionosuudet	11 539 974	11 323 020	11 888 700	11 888 700	11 888 700
Rahoitustulot- ja menot	-50 034	-73 330	-80 830	-88 150	-93 150
Korkotulot	54 231	45 020	42 520	40 000	40 000
Muut rahoitustulot	6 354	7 800	7 800	8 000	8 000
Korkomenot	-102 294	-125 000	-130 000	-135 000	-140 000
Muut rahoitusmenot	-8 325	-1 150	-1 150	-1 150	-1 150
Vuosikate	1 566 744	861 895	781 450	803 544	1 205 602
Poistot ja arvonalentumiset	-1 052 680	-983 414	-1 137 940	-1 200 000	-1 230 000
Tilikauden tulos	514 064	-121 519	-356 490	-396 456	-24 398
Vapaaeht.var. Lis(-) tai väh.(+)	-488 929	28 857	23 330	23 330	23 330
Rahastojen lis.(-) tai väh.(+)			100 000		
Tilikauden ylijäämä	25 135	-92 662	-233 160	-373 126	-1 068
Tavoitteet ja tunnusluvut					
Toim.tulot/Toim.menot, %	22,6	16,7	17,4	17,2	17,0
Vuosik. /5v.Keskim.p.a.invest, %	102	57	53	54	111
Vuosikate, euroa/asukas	582	318	287	294	440
Kertynyt ylijäämä	5 089 583	4 996 921	4 763 761	4 390 634	4 389 566
Kertynyt ylijäämä euroa/as.	1 890	1 844	1 751	1 608	1 602
Asukasm. vuoden lopussa	2 693	2710	2720	2 730	2 740

Tuloslaskelmaosan sitovia eriä ovat: verotulot, valtionosuudet, rahoitustulot ja -menot

Määrärahan ylittyminen tai alittuminen on käsiteltävä talousarviomuutoksena valtuustossa.

Talousarvio vuodelle 2020 on alijäämäinen ja suunnitteluvuosi 2021 on alijäämäinen. Valtuuston käsitellessä talousarvioesitystä 12.12.2019, tehtiin ja hyväksyttiin esitys muuttaa suunnitteluvuotta 2022 lisää-

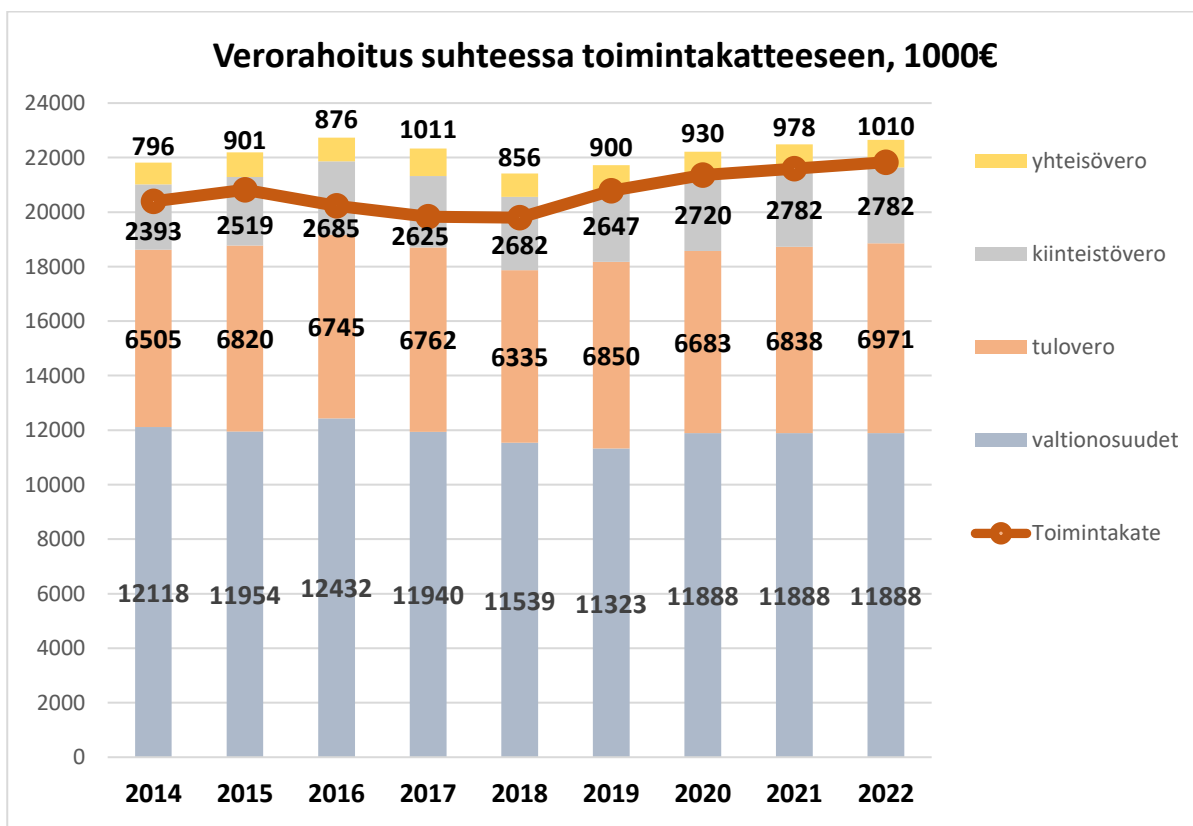
mällä verotulokohtaan 480 000€ kiinteistöverotuloa, perustuen tuulivoimarakentamiseen. Taulukkoa muutettu tältä osin. Samalla on korjattu kertyneen ylijäämän tunnuslukua, joka oli vielä kunnanhallituksen hyväksymässä esityksessä virheellisesti laskettu.

7.1. Tuloslaskelmaosan tavoitteet ja tunnusluvut

Maksurahoituksen osuutta toimintamenoista kuvataan tunnusluvulla, joka lasketaan kaavasta: Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista = $100 * \text{Toimintatuotot} / (\text{Toimintakulut} - \text{Valmistus omaan käyttöön})$. Talousarvion tuloslaskelmaosa näyttää, että vuonna 2020 tämä tunnusluku olisi 17,4.

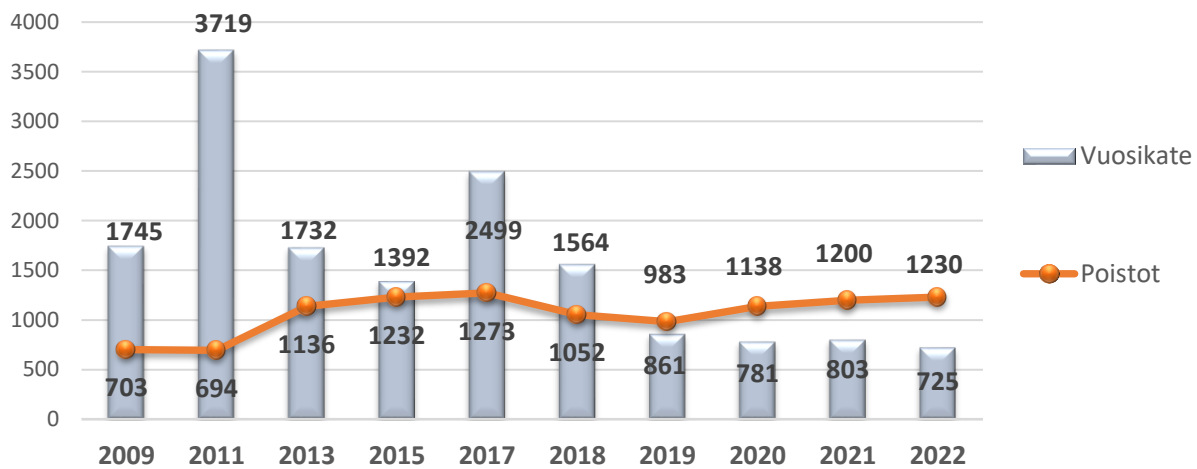
Vuosikate on keskeinen luku arvioitaessa tulo- ja rahoituksen riittävyyttä. Kunnan tulo- ja rahoitus on riittävä tai ylijäämäinen kun tunnusluvun: Vuosikate prosenttia poistonalaisista investoinneista, arvo on 100 tai yli. Tässä on käytetty seuraava kaavaa = $100 * \text{Vuosikate} / \text{Keskimääräiset poistonalaiset investoinnit viideltä vuodelta}$. Tuloslaskelma näyttää, että talousarviovuoden osalta tämä tunnusluku on 53. Kunnan talous on heikenevä ja kunta velkaantuu, kun vuosikate on keskimääräistä poistonalaista investointitasoa alempi.

Taseen kertyneeseen yli- / alijäämään on tiivistetty kunnan koko tulohistoria. Kun kertynyt yli-/alijäämä jaetaan kunnan asukasluvulla, saadaan vertailukelpoinen tunnusluku kuntien välisessä vertailussa. Tunnusluku on laskettu kaavasta: Kertynyt ylijäämä, € / asukas = $(\text{Edellisten tilikausien ylijäämä} + \text{tilikauden ylijäämä}) / \text{asukasmäärä}$. Tavoitearvon tulisi olla vähintään 300-400e / asukas. Tämä tunnusluku on Utajärven kunnassa hyvällä tasolla, eikä sitä ole tarvetta kasvattaa.

Vuosikate suhteessa poistoihin, 1000€

8. INVESTOINTIOSA

Utajärven kunta on investoinut voimakkaasti viime vuosina. Edelleen investointitarpeita on erityisesti tila- palveluissa. Vuodelle 2020 on tehty määrärahavaraus Terveys/Hyvinvointiaseman nimellä. Hankkeelle on perustettu suunnitteluryhmä. Sivistyspalveluiden digitaalisten opetusvälineiden uusiminen jatkuu myös ensi vuonna. Muita isompia hankkeita ovat lisävesiputken rakentaminen Oulujoesta Utajärveen, Siiransaaren hyvinvointialueen rakentaminen ja jäähallin kylmäainelaitteiston uusiminen.

INVESTOINTIESITYKSET	Kustannus- arvio netto	Investointi- menot 2 020	Investointi- tulot 2 020	Investointi- netto 2 020	Määräraha netto 2021	Määräraha netto 2022
MUU KÄYTTÖMAISUUS						
Yhteensä		0	0	0	0	0
TALONRAKENNUS						
Terveys/Hyvinvointiasema	1 920 000	768 000		768 000	1 152 000	
Koulun keittiön laajennus		40 000		40 000		
Liikuntahallin peruskorjaus	660 000			0	30 000	630 000
Yhteensä		808 000	0	808 000	1 182 000	630 000
JULKINEN KÄYTTÖMAISUUS						
Riippusillan korjaus/rakentaminen		50 000		50 000		
Mustikkakankaan tiet	250 000	100 000		100 000	150 000	
Siiransaaren hyvinvointialue		157 000	142 300	14 700		
Lisävesiputki Oulujoki+Utajärvi		187 920	149 570	38 350		
Torimakasiinin muutostyö	40 000	40 000		40 000		
Katuvalaistuksen uusiminen taajamassa						70 000
Yhteensä		534 920	291 870	243 050	150 000	70 000
VESI- JA VIEMÄRILAITOS						
Verkoston laajennus, vesi		20 000		20 000		
Verkoston laajennus, viemäri		20 000		20 000		
Yhteensä		40 000	0	40 000	0	0
IRTAINOMAISUUS						
Jäähallin kylmäainelaitteiston uusiminen		160 000		160 000		
Koulun opetusympäristön rakentam.		90 000		90 000	20 000	20 000
Yhteensä		250 000	0	250 000	20 000	20 000
Kaikki yhteensä		1 632 920	291 870	1 341 050	1 352 000	720 000
ei sisällä palautuskelpoisia liittymätuloja						
Sitovuus valtuustoon nähden						

9. RAHOITUSOSA

	TP 2018	TA 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	1 566 743	861 895	781 450	803 544	1 205 602
Satunnaiset erät					
Tulorahoituksen korjaukset	-528 135	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-1 412 049	-3 274 000	-1 632 920	-1 352 000	-720 000
Rahoitusosuudet investointeihin	44 079	307 650	291 870	0	0
Pys.vastaavien hyöd. luovutustulo	983 131	10 000	10 000	10 000	10 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	653 769	-2 104 455	-559 600	-548 456	485 602
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset	107 059	80 000	80 000	80 000	80 000
Antolainasaamisten lisäykset	-18 773				
Antolainasaamisten vähennykset	125 831	80 000	80 000	80 000	80 000
Lainakannan muutokset	-216 068	2 025 000	479 470	468 456	-565 602
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	1 000 000	3 185 000	1 614 470	1 638 456	604 398
Pitkäaikaisten lainojen vähenn.	-1 216 068	-1 160 000	-1 135 000	-1 170 000	-1 170 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos		0			
Muut maksuvalmiuden muutokset	178 216				
Oman pääoman muutokset					
Vaikutus maksuvalmiuteen	722 977	545	-130	0	0
Rahavarat 31.12.	2 143 268	2 143 813	2 143 683	2 143 683	2 143 683
Rahavarat 01.01.	1 420 291	2 143 268	2 143 813	2 143 683	2 143 683
Tavoitteet ja tunnusluk. tavoitearvot					
Toiminn. ja invest. rahavirran kert.	-814 788	-2 919 243	-3 478 843	-4 027 299	-3 541 697
Lainanhoitokate	1,27	0,77	0,72	0,72	1,03
Kassan riittävyys , pv	37	27	27	27	28
Sitova valtuustoon nähden					
ei sisällä palautuskelpoisia liittymätuloja					

9.1. Rahoitusosan tavoitteet ja tunnusluvut

Investointien omarahoitustavoite

Tavoitteena toiminnan ja investointien rahoituksessa tulee olla, että investoinnit rahoitetaan pitkällä aikavälillä omarahoituksella. Investoinnin omarahoitustavoitteen toteutuminen on osoitettavissa rahoitusosan Toiminnan ja investointien rahavirta -välituloksen kertymän avulla. Kertymän kehitystä tarkastellaan Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä -tunnusluvun avulla. Suunnittelukauden lopussa kertymän tulisi olla vähintään 0 tai positiivinen. Tällöin tavoite rahoittaa investoinnit omarahoituksella toteutuisi viiden vuoden tarkastelujaksolla. Jos mainittuihin vuosiin sisältyy määrältään poikkeuksellisia satunnaisia tuloja tai menoja taikka tavanomaista suurempia investointeja, on kertymäkautta perusteltua pidentää. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi. Rahavirta on suunnittelukaudella negatiivinen.

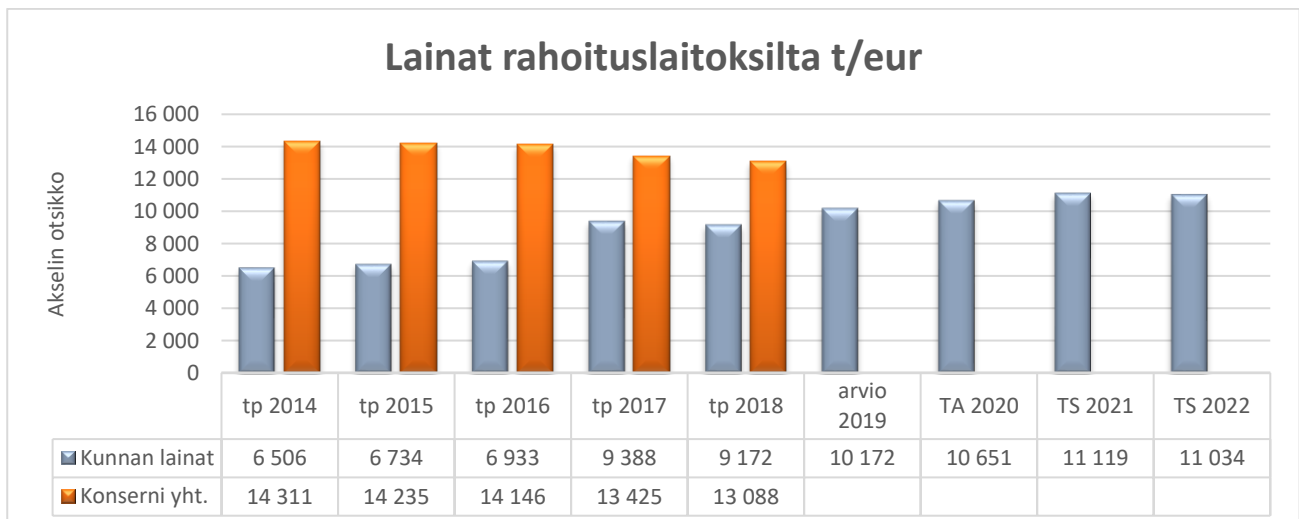
Lainanhoitokykytavoite

Lainanhoitokykyä koskeväksi tavoitteeksi on perusteltua asettaa, että kunnan normaali tulorahoitus ilman satunnaiseriä on olennaisesti lainanhoitomenoja suurempi. Tavoitearvo lasketaan **Lainanhoitokate** -tunnusluvusta: $= (Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Lainanlyhennykset)$ Lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä, kun tunnusluku on 1–2 ja heikko, kun tunnusluvun arvo jää alle yhden. Tämä tunnusluku jää alle yhden talousarviovuonna ja suunnittelukaudella. Kunnan tavoitteena on, että lainanhoitokate ei painu pysyvästi alle yhden.

Maksuvalmiustavoite

Maksuvalmiustavoitteeksi voidaan asettaa **Kassan riittävyys** -tunnusluvun tavoitearvon perusteella. Tunnusluku lasketaan kaavasta: $Kassan\ riittävyys\ (pv) = 365\ pv \times Rahavarat\ varainhoitovuoden\ lopussa / Kassasta\ maksut\ varainhoitovuonna$. Kunnan maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla. Riittävänä tavoitearvona voidaan pitää 14–30 päivän kassan riittävyyttä. Kunnan tavoitteena on, että kassan riittävyys -tunnusluku on yli 15. Tämä arvo ei näytä todellisuutta vuosille 2020–2022, sillä vuonna 2019 kassavaroja on käytetty investointeihin ja kassa ei tule olemaan tunnusluvussa esitetyllä tasolla kaudella 2020–2022.

Alla on esitetty kunnan lainakannan arvioitu kasvu v.2020–2022

10. TALOUSARVION SITOVUUS

Kuntalain 110 §:n mukaan talousarvioon otetaan toiminnallisten tavoitteiden edellyttämät määrärahat. Määräraha on valtuuston toimielimelle antama euromäärältään ja käyttötarkoitukseltaan rajattu valtuutus varojen käyttämiseen. Toimielin ei saa ylittää sille talousarviossa osoitettua määrärahaa. Jos määräraha osoittautuu riittämättömäksi, on talousarviota muutettava. Muutoksen yhteydessä on osoitettava, miten rahoitustarve katetaan. Määrärahat ja tuloarviot voidaan talousarviossa määrätä sitoviksi joko brutto- tai nettoperiaatteen mukaan. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä päätetään sitovuustasosta. Nettoperiaatella tarkoitetaan sitä, että valtuusto päättää talousarviossa tulojen ja menojen erotuksen määrähana. Nettoperiaatetta on Utajärven kunnassa käytetty hallintokuntien määrärahoissa.

TALOUSARVION MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN YHTEENVETO			
Ulkoiset ja sisäiset	Sitovuus	Määrärahat	Tuloarviot
KÄYTTÖTALOUSOSA			
Hallintopalvelut	N	1 485 620	
Elinvoimapalvelut	N	773 190	
Hyvinvointipalvelut	N	11 745 720	
Sivistyspalvelut	N	6 252 040	
Elinympäristöpalvelut	N	1 102 850	
TUOSLASKELMAOSA			
Verotulot	B		10 333 000
Valtionosuudet	B		11 888 700
Korkotulot	B		42 520
Muut rahoitustulot	B		7 800
Korkomenot	B	130 000	
Muut rahoitusmenot	B	1 150	
INVESTOINTIOSA			
Muu käyttöomaisuus	B		
Talonrakennus	B	808 000	
Julkinen käyttöomaisuus	B	534 920	291 870
Vesi- ja Viemärilaitos	B	40 000	
Irtain omaisuus	B	250 000	
RAHOITUSOSA			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäykset	B		
Antolainasaamisten vähennykset	B		80 000
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B		1 614 470
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	B	1 135 000	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	N		
Vaikutus maksuvalmiuteen	B	-130	
TALOUSARVION LOPPUSUMMA		24 258 360	24 258 360

11. MUUN TASEYKSIKÖN KÄYTTÖTALOUSOSA JA SUUNNITELMA

Vesijohtoverkosto kattaa koko kunnan alueen n. 98 %:sti. Vedenottoa on 9 kpl. Veden myynti on vuosien saatossa hieman laskenut ollen nyt n. 220 000 m³ vuodessa. Tässä tasossa myynnin oletetaan pysyvän jatkossakin. Veden hinta on vuonna 2020; 1,26 €/m³ alv 0%.

Vedenlaadun ja jakelun varmistamiseen on jo varauduttu hankkimalla vedenottoille UV-laitteita ja varavoimakoneita. Vuonna 2004 luovuttiin omasta jäteveden puhdistamosta ja siirtoviemäri Ouluun otettiin käyttöön. Viemäriverkostoa on saneerattu järjestelmällisesti 1995–2004 välisenä aikana. Saneerauksilla on saatu pienennettyä vuotovesimäärä, mutta edelleenkin vuotovettä tulee liikaa viemäriverkoston. Jäteveden hinta on vuonna 2020; 2,70 €/m³ alv 0 %.

TULOSLASKELMA ulk.+sis.	TP 2018	TA 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Myyntituotot	600 322	652 320	652 820	652 820	652 820
Muut tuotot					
TOIMINTATUOTOT	600 322	652 320	652 820	652 820	652 820
Henkilöstömenot	-128 327	-147 828	-162 390	-164 014	-165 654
Palvelujen ostot	-197 886	-261 780	-265 080	-267 731	-270 408
Aineet, tarvikkeet ja tavar.	-68 138	-83 980	-84 480	-85 325	-86 178
Muut kulut	-12 683	-5 490	-5 990	-6 050	-6 110
TOIMINTAKULUT	-407 033	-499 078	-517 940	-523 119	-528 351
TOIMINTAKATE	193 289	153 242	134 880	129 701	124 469
Poistot	-145 412	-131 294	-143 490	-143 490	-143 490
LIIKEALI/YLIJÄÄMÄ	47 877	21 948	-8 610	-13 789	-19 021
Korvaus po.sta	-89 698	-89 698	-89 698	-89 698	-89 698
YLIJÄÄMÄ ENNEN VAR.	-41 821	-67 750	-98 308	-103 487	-108 719
Poistoeron lis(-), väh.(+)	11 072	28 857	18 330	18 330	18 330
Vapaaeht.var.lis(-), väh(+)	0				
TK.ALIJÄÄMÄ/YLIJÄÄMÄ	-30 749	-38 893	-79 978	-85 157	-90 389

RAHOITUSOSA	TP 2018	TA 2019	TA 2020	TS 2021	TS 2022
Toiminnan rahavirta	-41 821	-67 750	-98 308	-103 487	-108 719
Poistot	145 412	131 294	143 490	143 490	143 490
Investointimenot	-352 134	-160 000	-20 000	-20 000	-20 000
Investointitulot	0	0	0	0	0
Investointien rahavirta	-352 134	-160 000	-20 000	-20 000	-20 000
Toiminn. ja invest. rahavirta	-248 543	-96 456	25 182	20 003	14 771
YHDYSTILI					
Liittymämk.velka muutos	85 240	0	0	0	0
Lyhyt.aik.saam.muutos	6 924				
Muut lyhyta.velat muutos	-53 133				
YHDYSTILIN MUUTOS	-209 511	-96 456	25 182	20 003	14 771

Taulukon laskentakaava on muutettu vastamaan tilinpäätöksen laskentakaavaa

Sisäinen korko

Vuoden 2001 aloittavassa taseessa vesilaitokselle eriytetystä peruspääomasta on peritty sisäistä korvausta sijoitetulle pääomalle 6 %:n mukaan, $1\,494\,973,63 \text{ €} * 6 \% = 89\,698 \text{ €}$. Sisäinen korvaus on laskennallinen. Korvausta ei suoriteta.

Sisäiset lainat ja peruspääomasijoitus

Ta:ssa 2019-2021 ei ole osoitettu sisäistä lainaa eikä peruspääomasijoituksen muutosta

11.1. Muun taseyksikön toiminnalliset tavoitteet ja suunnitelma

Vesi- ja viemärlaitospuolella tullaan rakentamaan uusia liittymiä sitä mukaan, kun kunnassa rakennetaan uutta tai liitetään olemassa olevaa kiinteistökantaa verkoston piiriin.

Viemäriverkoston vuotovesien syytä on selvitetty ja selvityksissä on yksittäisiä kohtia löydetty. Selvityksiä jatketaan ja löydettyjen vuotojen korjaaminen suunnitellaan sekä toteutetaan mahdollisuuksien mukaan vuoden 2020 aikana.

Verkostojen ja vedenottamoiden ollessa suhteellisen iäkkäitä ja laajalla alueella varaudutaan myös siihen, että korjauskustannuksia tulee 20-30 t€ vuodessa.